Yolchou yolda garak

یولچو یولدا گرک

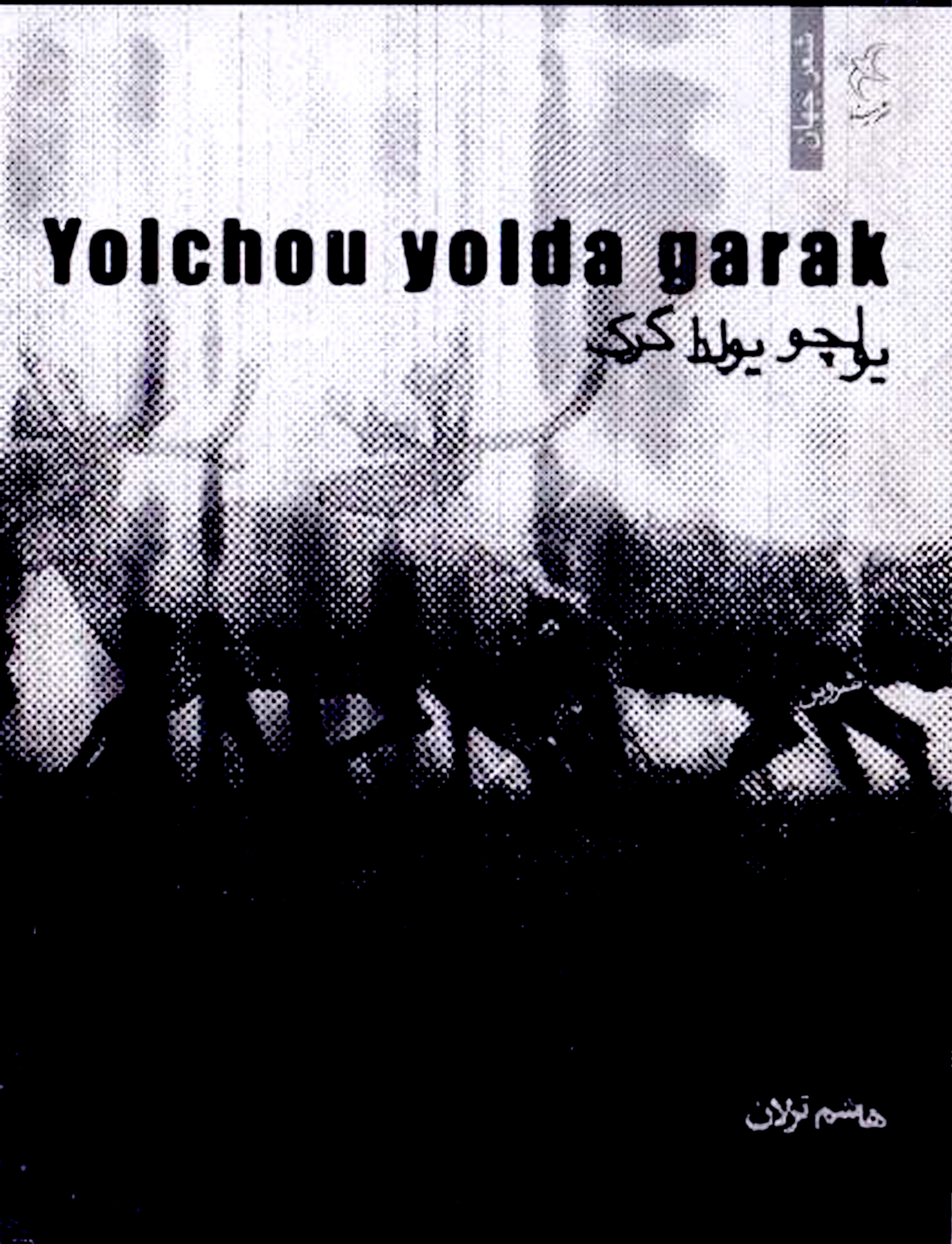

هاشم ترلان

یولچو یولدا گرک

هاشم ترلان

شبگیر

نشر مینا

کتابین ایچینده کیلر

سوسماق بیلمه‌ین شاعر ۵
من آذری اوغلویام ۱۱
دونیا منه کیچیک گلیر ۱۳
دئدین - دئدیم ۱۵
دیلیمی قایتارین منه ۱۶
میشوو داغی ۱۸
گؤیرچین ۲۱
آغلاما اردبیل ۲۴
باکیلی‌یام من ۲۶
زامان و زمانه ۲۸
سؤکون چپرلری، چاپین داغلاری ۳۰
قاراباغ مارشی ۳۲
کهنه و تازا ایزلریم ۳۴
بولاق باشیندا گؤروش ۳۶
سن اوْلماسایدین ۳۸
قارغانین حکایه‌سی ۴۰
یوْلچو یولدا گرک ۴۵
تاریخ یارادان قهرمان ۴۸
فرقه‌میز ۵۰
عرب قانی ۵۳
آلتی قارداش ۵۶
وطن جمعیّتی ۵۸
باهار گلیر ۶۱
گلمیشم ۶۳
شاپور بختیارا ۶۵

ترلان هاشم

یولچو یولدا گرک/ هاشم ترلان /- تهران: مینا، ۱۳۷۹

۱۴۴ص.: (معاصر آذربایجان شعرنیدن نمونه لر، ۶)
ISBN: 964-6475-27-2
فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیپا.

۱.شعر ترکی — ایران — قرن ۱۴. الف عنوان

۹ی ۴ ت / ۳۱۴ PL ۸۹۴/۳۶۱۱
۱۳۷۹ ی ۵۱۹ ت
۱۳۷۹
کتاب‌خانه‌ی ملی ایران ۱۴۴۳۹ -۷۹ م

نشر مینا — نشر گیر

یولچو یولدا گرک

هاشم ترلان

مدیرهنری‌وناظرچاپ:
شروین‌پاشایی

طراح جلدوصفحات:
شروین پاشایی h_shervin@yahoo.com
به همراه آرش بهجو

حروف‌چینی: سمانه

لیتوگرافی: نقش‌آفرین

Tel: (+9821) 6480744
URL: www.minabooks.com
E-Mail: info@minabooks.com
ISBN: 964-6475-27-2

این کتاب در بهار یک‌هزار و سیصد و هشتاد و سه خورشیدی به تعداد ۱۰۰۰نسخه
در چاپ‌خانه‌ی بهارستان به طبع رسید.

سوسماق بیلمه‌ین شاعر

هر بیر بدیعی اثری آراشدیرماق اوچون اونداکی فورما و مضموندان علاوه یارادیجیلیق متودونو، ژانرینی و فردی ایفاده طرزینی ده معین‌لشدیرمک لازیمدیر. البتّه بونو دا قئید ائتملی‌ییک کی، عمومیّتله ایرانیمیزدا و خصوصیله آذربایجاندا تنقید ادبیّاتی‌نین اولماماسی بو ایشی اولدوقجا چتینلشدیریر. داها دوغروسو اؤلکه‌میزده بئله بیر یانلیش تصوّر واردیر کی، گویا هر بیر صنعتکار، او جمله‌دن یازیچی و شاعرلر ایستدیکلری متوددا یازیب یارادا بیلر. بو، البتّه چوخ تهلوکه‌لی و صنعته ضدّ بیر فیکیردیر. تصادفی دئییلدیر کی، صنعتکارلیق باجاریغی باخیمیندان زنگین اولدوغوموزا باخمایاراق هله نئچه دئیرلر «بوشقابا قویمالی» صنعت اثریمیز اولدوقجا آزدیر.

معلوم اولدوغو کیمی انسان اؤز یارادیجیلیق دؤورونده اوزون یوللار کئچمیش و مختلف مرحله‌لردن سوووشموشدور. سیمبولیزمه، رومانتیزمه، فورمالیزمه، مدرنیزمه، سون زامانلاردا ایسه پوست‌مدئرنیزمه اوغرایاراق بؤیوک زیانلار چکمیشدیر. جسارتله دئمک اولار کی، خالقین توکنمز یارادیجیلیق خزینه‌سی، فولکلور اولماسایدی، دوغرو یولو تاپماق بلکه ده غیرممکن اولاجاقدی. باشقا سؤزله دئسک خالق کوتله‌سینه آرخالانماق گونش کیمی پارلایان و دوغرو یولو گؤسترن بیر چیراقدان یارارلانماق دئمکدیر.

صمد دیریدیر ۶۷
اوچابیلرسن ۶۹
یازیم اؤلماسا ۷۱
مشروطه سرکرده‌لری ۷۳
سنگریمیز وار... .... ۸۲
آزادلیق هئیکلی ۸۵
دونیا ۸۸
سلیمان گل! ۹۰
اوزانان یؤللار ۹۳
قرانادا ۹۴
خوزستانلی پارتیزان ۹۷
ای کارگر ایره‌لی ۹۹
یالانچی پهلوان ۱۰۱
ترلانین هایی ۱۰۳
قارا قوزغون ۱۰۶
رئیقان گلیر ۱۰۸
تهرانین اولدوزلاری ۱۱۰
یئرله آیین ایلک گؤروشو ۱۱۴
بیر مای گونو ۱۱۸
اوجالانلار ۱۲۱
ساحیلیم‌یم منیم ۱۲۹
شعیرده تزه‌لیک و کهنه‌لیک ۱۳۰
آلداتمادینمی؟ ۱۳۳
چینار و توفان ۱۳۴
انقلابی درک ائدک ۱۳۶
هابیل تهراندا ۱۳۸
پرئزیدئنت اجلاسدا ۱۴۰
آذربایجان انجمنینه ۱۴۲
قوزولاریم ۱۴۴

دوداق دانیشارسا اود توتار، یانار،
گرکدیر زخمه‌لر، اللر سؤیله‌سین.

ایندی ایسه بو یولون یولچوسو هاشم ترلاندیر. اؤزوم دئمیشکن «هشیم»عمی‌نین یارادیجیلیغیندا ایستر تنقیدی، ایسترسه ده آلقیش رئالیزمی‌نین جانلی نمونه‌لرینه تئز ـ تئز راست گلمک اولور. هاشم معلمین رئالیزمی قورو ناتورالیست مئیللی اثرلردن تامامیله فرقلنه‌رک هر جور خولیالاردان، رومانتیزم و پوست‌مدئرنیزم خسته‌لیکلریندن اوزاق، بشری حسّلرله دولو، امید دوغوران و انسان ذؤوقونو اوخشایان رئالیزمدیر:

قارتالین وقاری اؤز گؤرکمینده،
اوجالار، اوجالار داغدا جان وئرر.

هاشم ترلان رئالیزمه تامامیله صادق قالماقلا عینی حالدا یئری گلدیکده خیال یئلکه‌نینی آچیر و اؤز رومانتیکاسینی دالغالاندیریر. او، باهارگلیر شعریندە دئییر:

گونش قالخیب دان یئرینه
شانه چکیر تئللرینه
انسان باخیر حیران اولور
طبیعتین سحرینه.

شاعرین رومانتیکاسی اؤزونه مخصوص بدیعی ایفاده‌لرله ائله زنگین، ائله دولغون و معنالیدیر کی، اوخوجو مجبوراً و اؤزوندن آسیلی اولمایاراق دوشونمگه، وارلیغی سئیر ائتمگه باشلاییر. اونون «صمد دیریدیر» سرلوحه‌لی شعیرینده‌کی،

...............یوللارا،
باخیرام ایلان تک دولانیر گئدیر.
آخیری دیرماشیر قایالیقلارا،
باشیندا بولودلار قالانیر گئدیر.

کوبلئت کؤیرک بیر رومانتیکا نمونه‌سیدیر.

هاشیم ترلانین بدیعی واسیطه‌لردن استفاده دایره‌سی او قدر گئنیش و

خالق يارادیجیلیغی‌نین تاریخی تحلیلی گؤستریر کی، انسانین اساس یارادیجیلیق خطّی رئالیزم مئتودو اولموشدور. بو مئتودون اؤزو البتّه مختلف بدیعی واسیطه‌لردن، بدیعی ایفاده‌لردن و ائله‌جه ده دیگر مئتودلاردان استفاده ائتمیشدیر. محض بونا گؤره ده سیمبولسوز، رومانتیکاسیز، فورماسیز رئالیست بیر اثر تصوّر ائتمک اولماز. اساس مسئله بوراسیندادیر کی، دئدیگیمیز مئتودلار صنعت اثرینین آپاریجی خطّیآه چئوریلمه‌ملیدیر.

یارادیجیلیق کئچمیشی‌نین بو ویا دیگر مرحله‌لرینده سیمبولیزم، رومانتیزم و س.نین آپاریجی رول اویناديغی هئچ ده اونون ایندیکی دؤورده یارادیجیلیق مئتودو کیمی گؤتورولمه‌سینه حاق قازاندیرمیر. او مئتودلارین کئچمیشده‌کی رولو انسان بیلیگی‌نین، ائستئتیک قاوراییشین سویّه‌سیندن آسیلی ایدی. باشقا سؤزله دئسک سوبیئکتیو ائستئتیکانین لابد طلباتی ایدی.

آذربایجان ادبیّاتیندا، داها دوغروسو آذربایجان لیریکاسیندا ایلک رئالیست اثر ملاپناه واقفه عایددیر:

خومار ـ خومار باخماق گؤز قایداسیدیر.
لاله تک قیزارماق اوز قایداسیدیر.
پریشانلیق زولفون اؤز قایداسیدیر.
نه باد صبادان، نه شانه‌دندیر.

بو پروسئس داوام ائده‌رک میرزه‌علی‌اکبر صابرین یارادیجیلیغیندا اؤز یوکسک ذیروه‌سینه چاتاراق زنگین بیر تنقیدی رئالیزمین اساسی قویولور و آذربایجان ادبیّاتیندا، او جمله‌دن آذربایجان پوئزیاسیندا بیر عنعنه‌یه چئوریلیر.

ایرانا گلدیکده ایسه سیاسی پوبلیسیستیک شعیرلری نظره آلماساق رئالیست پوئزیامیز رحمتلیک ب. ق. سهنده بورجلودور:

اوردا کی، دیل ـ آغیز سؤزدن اوسانار،
سوروشون مطلبی تئللر سؤیله‌سین.

نه فرقی وار تبریزلی‌یم باکیلی‌یام من
وطن دردلی اؤز شعریمین وکیلی‌یم من
قاراباغین شوخ چیگنینه قانسیزلار قونوب
دئسم یئری واردیر باشی سرکیلی‌یم من!

او، خالقین آزادلیغی اوغروندا هلاک اولان قهرمانلاری نئجه ده گؤزل ترنّم ائدیر. «صمد دریدیر» شعرینده صمد ایدئیاسینی، صمد دونیاسینی چوخ رئال شکیلده و جانلی بیر تابلو کیمی رسم ائدیر:

کوللوک کنارینداگؤزو دوشنده،
«اولدوزا»، «یاشارا» اوتانیر گئدیر.
یوخ، صمد دیریدیر، اؤلمه‌ییب هله،
یولوموز یولوندان جان آلیر گئدیر.

یاخود انقلابین اشتراکچیسی اولان و اونون طنطنه‌لی غلبه‌سینی گؤزو ایله گؤرن و شاهین سون واوغورسوز باش ناظری اولان «بختیارا»،

«کارتئره» قویروق بولادین بختیار
ایت کیمی واختسیز اولادین بختیار.

دئین شاعر «فریدون ابراهیمی»نی خاطرلایاراق حسرت و سئوینج دولو بیر ایفاده ایله دئییر:

اوگون آسیلدیغین او دار آغاجی
سنین جلادینی گودور یاخینداان
آرتیق اوچولوبدور باشیندان تاجی
داها قالمایبدیر اوگوندن نشان.

هاشم ترلانین وطن حسّیاتی، ملی دویغوسو هئچ ده اونو ملّت‌چیلیگه گتیریب چیخارمیر. او، ایستر ایراندا یاشایان خالقلاری، ایسترسه ده دونیانین دیگر بوتون خالقلارینی اورکدن سئویر. شاهلیق اصول اداره‌سینی ایراندا شووینیزم و ملت‌چیلیک مفکوره‌سینین اساس عاملی کیمی تقدیم ائده‌رک چوخ دوزگون بیر مؤقعده دورور:

تاجی قبره قویان گوندن،

رنگارنگدیر کی، صنعتکارین ذؤوقونو آلقیشلامادان، اونا آفرین دئمه‌دن کئچمک اولمور. بیز بو حاقدا سؤزوموزون ثبوتو اوچون یالنیز مختلف نمونه‌لر وئرمکله کفایتله‌نیریک:

آغلاما اردبیل

سئوینجیم سنین،
کدریم اؤزومون اولسون آنا!

بولاق باشیندا گؤروش

اوچوق کالاوالارین دیوارلاری آللاه درگاهینا
اوزانان قوللار کیمی... گؤیده سازاقدان دیزلرینی
قوجاقلایان اولدوزلار تیتره‌شیردی.

گلمیشم

حسرتیم قوجالدی سنسیز گولمدیم
شکلینی گؤزومدن بیر آن سیلمدیم
دانین دوغماغینا دؤزه بیلمدیم
آیلی بیر آخشامدا، گئجه گلمیشم.

باهار گلیر

تاجی قیره قویان گوندن،
ائللریمیز ائل ساییلیر.

و س. و ا.

شاعرین باشلیجا خصوصیّتی من دئیردیم کی، اونون خالقا، وطنه باغلیلیغیدیر. او، بو باغلیلیغی تکجه خالقین غمینه ـ کدرینه شریک اولدوغونو بیلدیرمکله دئییل، اوندان داها اوستون، خالقین کدرینی منیمسه‌مگه جان آتماقلا اونلارین غمینه دؤزه بیلمدیگینی گؤستریر. «یولچو یولدا گرک» سرلؤحه‌لی شعرینده دئییر:

کدریم اؤزومون، سئوینجیم ائلین.

اردبیلده باش وئرن دهشتلی زلزله‌دن سارسیلان شاعر «قاراباغ»ین یادلار الینده قالماسینی غیرتینه سینیشدیرا بیلمیر:

من آذری اوغلويام

آهای، کیمسن دایان!
قلمی یابانجی سؤزلرله گورلایان،
سنینله‌یم باخ بری!
تاخما شوخ دیلیمه او زنجیرلری.
من آذری اوغلویام
آذری تورکو
تیتره‌رم باشیندان قویسا بیر توکو!
آدیم بیر، دیلیم بیر
وطنیم بیر، ائلیم بیر.
دیلیمه وورودوغون یاماقلار ندیر؟
من آذری اوغلویام
دده‌قورقود اجدادیم،
بابک قیلینجیم،
نسیمی گورشادیم.
سنی بو حؤکمونله کیمه اوخشادیم؟
عربلر دیلیمده آت چاپدی گئتدی!
دارالار گؤزومدن نور قاپدی گئتدی؛
اوخلاندی دیلیم،

ائللریمیز ائل سایپلیر.

و،

آذری، فارس، عرب، باهم اولوب سنگریمیز
تورکمن، کورد، بلوچدان یارانیب لشگریمیز.

دئمکله ایران خالقلارینین بیرلیگی‌نین سون درجه اهمیّتلی اولدوغونو وورغولاییر. او، تهرانین اولدوزلاری و خوزیستانلی پارتیزان شعرلرینده ده وطن‌پرورلیک و بیرلیک مؤقعیندن چیخیش ائدیر. هاشم ترلان کئچمیشی گله‌جگین چیراغی حساب ائده‌رک مشروطه سرکرده‌لری شعرینده انقلابی قورویوب داوام ائتدیرمک اوچون مشروطه انقلابی‌نین اوغورسوز طالعینی خاطیرلادیر.

شاعر بیر چوخ شعرینده بین‌الملل‌چی مؤقعدن چیخیش ائده‌رک دونیانین بوتون قطعه‌لرینده ایمپئریالیزمه و استثمارچیلارا قارشی مبارزه آپاران خالقلاری دۆنه ـ دۆنه آلقیشلاییر. او، «عرب قانی» سرلۆحه‌لی شعرینده عربلره و خصوصیله ده فلسطین خالقینا خطاباً دئییر:

دوشمنین منیم ده دوشمنیمدیر بیل!
دیلیمیز آیریسا، اوجاغیمیز بیر.
قوی انسان جیلدینه گیرن اسرائیل،
بیلسین دونیا بئله گئتمیه‌جکدیر.

آرتیق اختیار چاغلارینی یاشاماسینا باخمایاراق «هشیم عمی» چوخ چئویک و گومراهدیر. من اونا جان ساغلیغی، اوزون عؤمور و موفقیّت آرزولاییرام.

ع. م. آغداشلی

دونیا منه کیچیک گلیر

کائیناتی وئرین دئدیم
دونیا منه کیچیک گلیر
گئرچکلیگی دوشوندوکجه
رؤیا منه کیچیک گلیر

چیگنیمده‌کی عؤمرون بارین
دالدا قویدوم نارین ـ نارین
غوّاصیام عمّانلارین
دریا منه کیچیک گلیر

شعری، سؤزو داشدان کئچن
هر دوزو أیریدن سئچن
شعریّتی اؤلچوب، بیچن
گونیا منه کیچیک گلیر

عؤمرون سورر یاندیقجا شام
او، یاندیقجا من ده خوشام
گؤردوگومه اینانمیشام

قایالارا میخلاندی دیلیم.
آنام زمانه‌دن اویاندی ائرکن
قۆور ائیله‌ییرغیارام دئدی،
من ده وارام دئدی.
داراندی، آراندی، کئچدی الکدن
ایندی او گۆز وورور منه بله‌کدن.
من آذری اوغلویام
آذری تورکو،
قویمارام باشیندان قوپا بیر توکو.

دئدین ـ دئدیم

دئدین قاییت!
یولچویام، کؤزه‌رن اوفوقلر منیم.
آغاران یوللار قارالماز، دئدیم.
دئدین: اونوت!
باشی آغ شلمه‌لی ذیروه‌دن دانیش،
یاستی قایالاری قارالماز، دئدیم.
دئدین دایان!
یئریشیم فلگین چارخیندان یئیین،
اؤنده‌یم زامانین اؤزوندن دئدیم.
دئدین اویان!
ایتیدیر ترلانین گؤرن گؤزلری
سنین تک کورلارین اوزوندن دئدیم.
دئدین سوس!
دئدیم افسوس،
بو سؤز دارگؤزلرین اؤزونه مخصوص.
دئدین اؤل، گه‌بر!
هئچ ده رؤیا دئییل اؤلومسوز حیات
گون گلر اؤلومون اؤزو ده یقین
دیز چؤکر شعریمین اؤنونده قات ـ قات.

خولیا منه کیچیک گلیر

اونون فعلینده وار که‌لک
هئی الندیک الک ـ الک
میدانیما دونیا گرک
صحرا منه کیچیک گلیر

لئیسان اولوب یئره ائنسم
دالغالانیب، لپه‌لنسم
قایالارا سپه‌لنسم
قایا منه کیچیک گلیر

خئییر کیمیا...شر بو آندا
باش قیمته ساتیلاندا
میس قیزیلا قاتیلاندا
کیمیا منه کیچیک گلیر

اؤنونده هر سؤزون من ده
عار بیلمیشم آگیلنده
آذربایجان دئییلنده
دونیا منه کیچیک گلیر

ایلیمی قایتارین منه.

آذری‌یم، ائلیم، واریم،
هارای سالیر سؤز قاتاریم.
سوسوز قالیب سؤنالاریم،
گؤلومو قایتارین منه.

شاعر ده وار سؤز اؤینادان،
گونبز اوسته قوْز اؤینادان.
فقط منه گورز اؤینادان،
الیمی قایتارین منه.

دیلیم گئتسه قالار نه‌ییم،
نئجه بو درده بئل آگیم.
نسیمی‌دن اؤیرندیگیم،
تعلیمی قایتارین منه.

۱۳۷۸

دیلیمی قایتارین منه

غربت ائلده غریبسه‌دیم،
ائلیمی قایتارین منه.
دره‌لریم کؤز باغلاییب،
سئلیمی قایتارین منه.

آختاریرام حزین ـ حزین،
ایتیردیگیم گولون ایزین.
دونیادا هرنه وار سیزین،
گولومو قایتارین منه.

دیل دئییرم.... منی آنمیر،
سسله‌ییرم، اوْ دایانمیر.
نوه‌لریم منی قانمیر،
دیلیمی قایتارین منه.

باخ! اورمودان گؤی خزره،
اوخشار سنی هر منظره
بو آذردن، او آذره،

من ده گلیم موشتولوغا آی میشوو داغی

اؤز اوغلونام یاماجلارین گؤیرسین دئدیم
کؤلگه سالسین چمنلره یاشیل یارپاغی
قاری ننەم جهرەسینی اگیرسین دئدیم
یئددی رنگی پاریلداسین آی میشوو داغی

قا.یر بیلن اوغوللارین بیلر قدرینی
سن اولماسان داخمالارین یانماز چیراغی
باشینداکی آغ اؤرپەگین آچیب چترینی
سالاملاییر سهندیمی آی میشوو داغی

کؤهلەنینی چاپار، یئره چاخاندا شیمشک
باشین اوسته خیمه قورار گؤیون قورشاغی
بیر سؤز دئسم خیالیندا اویانماسین شکّ
سن بو باغین باغبانیسان آی میشوو داغی

آغاج‌دلن سؤیودلره مضراب چکنده
جوتچو بابام خیش ـ امرازلا سؤکر تورپاغی
م.ه چیلەنیب اتکلره دومان چؤکنده
شئه اویانیر چمنلرده آی میشوو داغی

طبیعتین بو تورپاقدا سن ایلکین داشی
آی دا سنه قوناق اولوب هر آخشام‌چاغی
بارماغیندا اوزوگونون آلمازدان قاشی
ندن بئله بزەنیبسن آی میشوو داغی

میشوو داغی

ساوالاندیر سنین مدریک اولو قارداشین
دفتریمده یئرین بوشدور آی میشوو داغی
گیلئیلیسن هئی گؤرورم چاتیلمیش قاشین
گیلئیین ده منه خوشدور آی میشوو داغی

عؤمرون بویو داراق الی دگمه‌ین تئلین
باخیشلارین ایتیب باتدی آراز قیراغی
هر دره‌دن آخیب گلن سولارین، سئلین
بیر ملّتین گؤز یاشیدیر آی میشوو داغی

میشوو داغی! طبعیم سندن آلدی قدرتین
داغ چاپیرام، هارایا گل ائللر سایاغی
بوتون داغلار سندن آلسین داغلیق عبرتین
آنا یوردا هایان اولسون آی میشوو داغی

یاناغیندا قارا خالسان قوجا مرندین
قیزلار آچسین گؤزلریندن قارا یاشماغی
قوی دولانسین یاد بوینونا قولاج کمندین

گؤیرچین

باکی دئدیم یولوم دوشمور اوچ ایلدیر
آرزوم گولور دیله گینده گؤیرچین
قایغیسیزلیق انسانلیغی کیچیلدیر
خام دونیانین بزه گینده گؤیرچین

باکی دوغما، باکی گؤزل، باکی شن
بوروقلاری لپه‌لرله دؤیوشن
قاراباغسیز افکارینا خال دوشن
بورونوب غم کؤینه گینده گؤیرچین

ائله باخما دونیا بئله خلق اولوب
زامان دؤنوب گون باتاندا شرق اولوب
نئچین معصوم باخیشلارین غرق اولوب
خار اَگله‌شیب چیچگینده گؤیرچین

دام اوستوندن قون یانیما تکم من
حسرتیم چوخ، قدرتیم یوخ چکم من
بو عیبه‌جر غم سارایمن سؤکم من
توفانلارین کوله گینده گؤیرچین

قوللارینین دامارینی بوغان او کندیر
آلنینداکی قیریشلارین غضب اویناغی
دئمه دونیا بئله گلیب، بئله گئدندیر
هر سحرین صاباحی وار آی میشوو داغی

گون شاخاندا یوخا چیخیر یاغیشین، قارین
هر یوخوشون عقربلرین اولور اویناغی
آنا دیلیم اللرینده قالیب اغیارین
نوه‌لریم دانیر منی آی میشوو داغی

توخوجو قیز خالچاسیندا سالار ناخشینی
هر گؤشه‌ده اووچولارین جئیران اوولاغی
باس باغرینا آغکمرلی شاعر آخشینی
سنه وورغون اؤز اوغلوندور آی میشوو داغی .

بیر گون گلر قول بوینوما سالارسان یقین
قوجاغیندا بیر شاعرین سؤنر اوجاغی
یوخلوغومدا باهار کیمی دولارسان یقین
جار چکرسن ترلان اوچدو آی میشوو داغی

دونن گؤردوم قونموش ایدین ووقارلا
سئوگیلیمین بیله‌گینده گؤیرچین

افسانه‌دیر «مرغ همای»، او، سنسن
عزّتیندیر بو عشقینله گوونسن
شر قوپاندا گلیشینه اینان سن
گوجو چاتماز فلگین ده گؤیرچین

یولون دوشسه او تایلارا ایناملا
بیزدن باکی شاعرلرین سالاملا
نظم ایله ده روح اوینادان کلاملا
سؤز قالماسین اوره‌گینده گؤیرچین

گؤزلرینده اولدوز یانان باکی‌نی
شوشا دردین اونوتمایان باکی‌نی
یئری واردیر آلقیشلاسان باکی‌نی
گؤزلریمین ببه‌گینده گؤیرچین

باکی! شعرین، شعریّتین، الفتین،
عمّانیدیر هر شعرینده سؤز متین.
اونلار شعره شعیر دئمز صنعتین،
النمسه اله‌گینده گؤیرچین

سرحد بویو دارا دوشن دوماندا
خوف ائلمه قالسان شکده، گوماندا
سؤیله ترلان ائلیندنم بو آندا
گوللر گولر لله‌گینده گؤیرچین

من دردلی‌یم، من اسیرم، سن آزاد
اؤز ائویمده نوه‌لریم منه یاد
شوخ دیلیمه قوزغون قونوب دئییر: یات
بئشیگینده، بله‌گینده گؤیرچین

بیر دن اکدیم گؤزوم قالدی دنه‌ده
گؤیرمدی، پای دوشمدی منه ده
بزه‌نیریک، دوزه‌نیریک یئنه ده
قایناشیریق کپه‌گینده گؤیرچین

خصلتی دار، اوره‌گی دار، گؤزو دار
اله‌گیندن کئچنمیرم گؤزو دار
اؤز دئدیگین ایللر بویو اوزادار
آرزون قالار اوره‌گینده گؤیرچین

دیک باخیرام گؤزلرینه یان کئچیر
سانکی قدیم دبدبه‌لی خان کئچیر
دؤوران کئچیر، ایللر اوتور، آن کئچیر
الیم قالیب اته‌گینده گؤیرچین

اؤگئی اولدوم، دیللنمه‌سم ائل منی -
باغیشلاماز آپارسا دا سئل منی
مات قالمیشام دوشون منی، بیل منی
زمانه‌نین کله‌گینده گؤیرچین

اوتور باشدا بو گؤرکمله، بو وارلا
دیمدیگینله قانادینی تومارلا

سئوینجیم سنین،
کدریم اؤزومون اؤلسون آنا.
دؤزومه عزمین اؤلسا،
یارالارین یوز مین اؤلسا،
کوره‌گینده کَل گیزله‌نن،
اوره‌گینده کل گیزله‌نن،
اؤغلوللارین مرحمیله
ساغالار آنا.
اولو قارداشین تبریز،
بالا قارداشین زنجان،
آنامیز آذربایجان،
اؤلکه‌میز ایران،
قؤللارینی آچا ـ آچا
اورکلری پارچا ـ پارچا
دیزینه باش قؤیوبلار آنا.
آمما...
ساغالمایان بیر یاران وار؛
بو نه یورروش، نه هجومدو؟
اللی بئش مین قیزیل باشلار
اؤردوسونداکی گؤزون یومدو.
آغلاما، اردبیل آغلاما!
دؤزومون اؤلسون آنا
سئوینجیم سنین
کدریم، اؤزومون اؤلسون آنا.

۱۳۷۴

آغلاما اردبیل

اردبیلده باش وئرن زلزله مناسبتینه

آغلاما اردبیل آغلاما،
دۆزومون اوْلسون آنا.
گۆزوندکی سوْنسوز کدر
گۆزومون اوْلسون آنا.
باخیب طبیعتین بوْیونا
نه دئییم اونا؟
دئسم نورسوز بیر عالمسن؟
گونشین آجیغی توتار.
دئسم سوْنسوز آسمانسان،
اولدوزلار سؤنر.
دئسم توْرپاق نه ظالیمسان!
یئرین برکتی قاچار.
نه دئییم آنا؟
بابکین حسرتینه دۆزدون،
چالدیران دردینه دۆزدون،
خاقانلارین قیلینجینا دۆزدون،
یئنه دۆزومون اوْلسون آنا.

بیر وطنه ایکی وطن نئجه سیغیندی؟
نئجه دئییم بیر وطنده ایکیلی‌یم من.

قاراباغین شوخ چیگنینه قانسیزلار قوْنوب
دئسم یئری واردیر باشی سرکیلی‌یم من.
شاهه قالخان داغ بیچیملی ساحل بوْیونجا
لپه‌لرین گوموش رنگلی ککی‌یم من.

باکی دئدیم اوْگئی اوْلدوم دانمادیم بونو
من ترلانام باکیلی‌یام، باکیلی‌یام من.

۱۳۷۵

باکیلی‌یام من

نه فرقی وار تبریزلی‌یم، باکیلی‌یام من
نه فرقی وار شوشالی‌یام، شکیلی‌یم من
بیرپالیدام، قوْل بوداغیم، کؤکوم، یارپاغیم
بیرسئودانین کانداریندا اکیلی‌یم من.

شاخ دورسام دا شومشاد بوْیلو جاوانلار تکین،
عؤمرون خزان تئللرینه بوکولویم من.
نه بیر علمی مقامیم وار دریندن درین،
وطن دردلی اوْز شعریمین وکیلی‌یم من.

تره‌زیمین ناخیشلاری گونشدن دورو،
نسیمی‌نین باش داشیینان چکیلی‌یم من.
کیپریکلریم یئر سوپوردو باخماقدان سنه،
گؤزلریمین گؤزوندکی شکیلی‌یم من.

شعریم سنده عطیر ساچدی، سنسیز ای باکی،
دئییردیم کی، دوْداقلاری تیکیلی‌یم من.

ایلان کیمی قیوریلان دیلیمده‌کی کمنده.
گؤرون حیدر بابانین باشینداکی چلنگی،
دیلیمیزین زینتی شعریمیزین نهنگی،
انسانلارین طالعی خصلتیندن سئچیلدی
دؤللار ایله اؤلچولوب، دؤللار ایله بیچیلدی.
تئلین زمانه هؤرموش، جلوداری زر ـ گوموش،
عدالته دؤن بیچیر هر اجلاسدا مین گؤروش.
زمانه کؤهلن آتدیر، اؤنو مینن، چاپان کیم!
تندیرینده اؤد سالیب، چؤره‌گینی یاپان کیم.
یؤخسا بیر سفینه‌دیر گؤی سولاردا سوزور تک
سکانداری گئییملی اللرینده آغ الجک.
یؤخسا منیم تک یئرین، گؤیون یئددی قاتیندا،
نه اولدوزو، نه بختی، چاپیر نالسیز آتیندا
عؤمر ائده بیلمه‌سم ده زمانه‌سیز، زامانسیز،
من اؤنلاری یارٍیشدا اؤته‌جه‌یم گمانسیز.
مهاری اللریمده، گوجوم بال ـ پریمده،
یانیلماغی دفن ائدم اؤز اؤتن ایللریمده.

۱۳۷۵

زامان و زمانه

باشیندا نورلو بیر تاج زمان کؤهلن آتیندا
دائییم چاپیر دورمادان عصرین چاتا ـ چاتیندا.
من اؤنو گؤرمه‌سم ده اؤنسوز گونوم گون اؤلماز
ایتگین دوشن چاغیمدان دریا غمیم دورولماز
گؤزه گؤرونمزسه ده اؤز گوجونه چاپیر اؤ،
سانکی بوتون وارلیغین منلیگینده تاپیر اؤ.
نه بیلسین کی، عؤمرونه زینت وئرن بشردی،
اؤنسوز زامان بیلینمز، نه ده یادا دوشردی.
نه بیلسین کی، دونیادا اؤلوم ندیر، اؤلوم نه،
گونش باتا، آی دؤغا وارا بیلمز فرقینه.
نه حسّی وار زامانین، نه ده کسگین قدرتی
او اؤتدوکجه دم توتور زمانه‌نین هئیبتی.
زامانه سیز زامان یوخ، زامانسیز دا زمانه،
نشانه سیز بیر اؤخ دا سیغا بیلمز کمانه.
اؤنلار دؤغولموش ائکیز
زمانه‌نین الینده اؤیونجاق اؤلموشوق بیز.

باخین ستارخانلارین میندیکلری سمنده

تام ایدیم قوزئیه، گونئی‌یه دؤندوم.

آنام گیلئیلندی آشین دوزوندان،
قوْنشوسو اوْتایدان دادینا یئتدی.
بابامین دوشمد الیندن کوْتان،
زمیسی اوْتایلی، بوتایلی بیتدی.

سؤکون چپرلری، چاپین داغلاری!
تبریزدن باخاندا باکی گؤرونسون.
آدی‌بیر، سانی‌بیر، اوْجاغی بیرکن،
نئچین گؤزوموزه ایکی گؤرونسون.

یاخین پاسپورتلاری، یوْللار گودلسین،
شوشادان، گنجه‌دن خوْیا، مرنده.
نئچین آستارادا قلبیمی دلسین،
ضابطلر اوْنومده سینه گرنده.

نسیمی سوْیلویام، هایدا ـ هارایدا،
شیمشک کیمی چاخام، یئل کیمی أسم.
بیر عؤمور ایسترم آزاد بو تایدان،
اوْ تایدا کپه‌زین تئلینی هؤرسم.

شاعرلر سوساندا، قلملر کوسر،
گؤلسوز دورنالارا یئتیملیک قالار.
ای الهام طبعیمه قیلماسان نظر،
نه گوللم، نه ده کی، باشیم دیک قالار.

۱۳۷۶

سؤکون چپرلری، چاپین داغلاری

یئنه باکی‌دایام، یئنه شادام من،
سئوینجیم کؤنلومون کؤهلن آتیندا.
بؤیلو بولودلارین گورشادی‌یام من،
بیر سئلم عؤمرومون چاتا ـ چاتیندا.

ای باکی! اکیم بیلر قدرینی من تک،
سنسیز بو دونیایا غنیمم، غنیم
دونن دامنیندن توتدوغوم اتک،
بو گونکو قلمیم، شعریمدیر منیم.

آرازدا بیتمیشم کؤکوم درینده،
بؤی آتیب اؤز باکیم، تبریزیم دئییب.
تؤرپاغین آلتیندا بیری ـ بیرینده،
اوستونده هر بیری باشقا دؤن گئییب

ایکیلیک داش ایله داشلاندیم اثرکن،
داش آتان گؤزلره غنیم گؤروندوم.
خیانت اؤخونا توشلاندیم اثرکن،

یاران اؤز دؤغما یارامدیر قاراباغ.
یاراسیز سؤیله هارامدیر قاراباغ.

آذربستان سسینه سسدی سنین،
گؤز دیکن مولکونه ناکسدی سنین،
دؤیوشون حقدی، مقدّسدی سنین،
دئمه حققین اوزو گولمز قاراباغ.
اینجه‌لر، آمما اوزولمز قاراباغ.

گون گلر داغلارینی من گزه‌رم
داغینیق تئللرینه گول دؤزه‌رم
هر بلا سمتینه گئتسم دؤزه‌رم
دؤزمه‌رم فرقتینه آی قاراباغ.
یوْخدور عالمده سنه تای قاراباغ.

اوْغلونام گلمه‌سه داییم سوْراغین،
باشینا یان قوْیا بیلمز یاپی‌غین،
اوزولرسه دوْداغیمدان دوْداغین،
هارا دؤنتم قارا اوزله قاراباغ.
گؤرا دؤنتم قارا اوزله قاراباغ.

خزریمده قیزاران دان باکی‌دیر،
جانینا جان، قانینا قان باکی‌دیر،
بو دؤیوشلرده کؤماندان باکی‌دیر،
اوْ، یانان حق اوجاغیندیر قاراباغ.
مشعلیندیر، چیراغیندیر قاراباغ.
۱۳۷۴

قاراباغ مارشی

بو ظفر مارشیدیر سعریمدیر منیم!
طبعی شعریمده کی سئحریمدیر منیم،
کینلی قانسیزلارا قهریمدیر منیم،
آخی سن نورلو تاجیمسان قاراباغ.
درمانیمسان، علاجیمسان قاراباغ.

آیادیقجا یادی سنگر بؤیو سن،
گلدی امدادینا اؤولادی وطن،
ظفرینله باشین اوستونده کی چن،
چکیلر، بیر ده گولرسن قاراباغ.
سنده کی قدرته احسن قاراباغ.

سنی تاریخ یاشادیبدیر، یاشادار،
توتسا دا یاد، باشین اوستونده قرار،
وطن اؤز اؤغلونو دارگونده آرار،
ایندی باخ اؤز کئشیگیمدیر قاراباغ.
ایستی قؤینون بئشیگیمدیر قاراباغ.

قاراباغسیز نه‌چی‌یم من، دئی کیمم،
من اؤنون دردین آنان بیر حکیمم،
دردلی‌یم اؤز کؤکوم اوستونده سیمم،

گول سپیلیر کوچه‌لره باشیمدان اوجا.

دئدیم ندیر، بو چال ـ چاغیر، ندیر بو صحنه
خزر گؤلدو: بو شنلیین سرّی دریندیر.
چیچک سپن، آلقیش دئین، سنین اؤ کؤهنه ـ
باکیداکی قریبسه‌میش لپیرلریندیر.

آه، اؤره‌گیم چیرپینما گل دینله ماراقلا
خجله‌تیمدن اوزوم قارا، اسیر دیزلریم
سانیرام کی، بو دبدبه، بو طمطراقلا،
ایندی منه طعنه وورور آیاق ایزلریم.

آمان کؤنول یانیلمیسان، آییلمیسان گئج،
عؤمرون اؤتوب دؤیوشلرده هایدا، هارایدا.
ازل گوندن باکی دئدین دوشونمدین هئچ،
آیاغیندان قوْپان ایزلر قالیب اؤ تایدا.

چن دؤمانا، دومان چنه دؤنسه بو دمده،
یؤلون آزماز یواسینا دؤنن قارانقوش.
اؤز باکیمدا یئره دوشن کؤلگه‌لریم ده،
بو گون گلیب گؤزلریمین اؤنونده دورموش.

بو شنلیکده غم کؤینه‌گین آگنیندن سؤیون،
کؤنول وئریب نغده‌له‌شن سازا ایزلریم.
ساحل بؤیو قوجاقلاشیب اؤلسون قول ـ بویون،
منیم کؤهنه ایزلریمله، تازا ایزلریم.

۱۳۷۳

کهنه و تازا ایزلریم

کؤکوم یئرده، اؤجاغیم گور، کؤلگم دیواردا،
عمان درین سایمازیانا سوزور یئلکنیم.
قودوردوقجا بؤز لپه‌لر بو گون سولاردا،
دالغالارا دؤداغینی بوزور یئلکه‌نیم.

باکی دئدیم، هارای چکدیم، دؤزه‌نمدیم من،
آرازیانی چپرلرین گؤزونده ایتدی.
عؤمروم بؤیو بزنمدیم، دوزنمدیم من،
حسرتیمی کیملر دویدو کیملر ائشیتدی.

گناه دئدیم آرازدادیر، آرازدا ایندی.
بانیلمیشدیم خیالیمدا اؤز ادراکیملا.
آراز گولدو... آرزوم یاشیل دؤنون گئیندی،
وصالدایام... نازلانیرام دؤغما باکیملا.

آیریلاندا اؤن دؤرت یاشیم، قاییندآندا من،
یئتمیشیمده باکیدایام ساحل بؤیونجا،
مات قالمیشام، خوش گلمیسن، سالام سسیندن،

دنسیزلیکدن اوچوب گئدن قارانقوشلار قاییتدیلار.

بولاق باشیندا قیزلارین قهقههسی، اؤردان اوزانیب گلن جیغیرلار سئیرانگاهیم اؤلدو.

آه... اؤزودور، اؤ منی گؤرجک آغیر سوکوزهسینین آلتیندا، چاتیلمیش قاشلاری اؤینادی. اللریم چیگنیندهکی سوکوزهسینه طرف اوزاندی.

-یوخ، بولاق باشی، سوکوزهسی قیزلارا یاراشار دئدی!

-یؤخسا یئنه تلسمه دئییرسن؟

غریبسهمیش گؤزلری دؤلوخسوندو، دؤداقلاری غنچهلندی.

-من ده تلهسیرم دئدی.

گؤیده سازاقدان دیزلرینی قوجاقلایان اولدوزلار تیترهشیردی... گئجه یاری... آیاق هنیرتیسی... حیهطین اورتاسیندا بیر کؤلگه... هاوانی عطیر بورروموشدو.

۱۳۷۶

بولاق باشینداگؤروش

اژدها یوخوسوندان اؤیانمیشدی. سونبوللر بؤینو چیگنینده، اؤراقلار ساری کولشلرله دالاشاندا اؤن بئش یاشیمدا، اوزاق سئحیرلی یؤللاردان تؤرپاغی بیر، داشی بیر وطندن، وطنه گلدیم.

سئحیرلی دئدیم، آخی اؤ زامانلار آرازین گؤزلری یاشلی ایدی... بودور کندیمیز! سانکی دهشتلی زلزله‌دن اؤیانمیش گؤزلرینی اؤغوردو.

اوچوق کالاوالارین دیوارلاری آللاه درگاهینا اوزانان قوللار کیمی... آه... رؤیاسیندا غرق اؤلدوغوم کندیمیز بودورمو؟

قلبیمده صاباحکی گؤرمدیگیم گونلری اؤلچوب بیچیردیم.

گونون بو آنینداگوللو چادرایا بؤرونموش بیر صنم اؤنومده دایاندی.

ـ سالام خوش گلیبسن!

باخیشلاریندان قؤپان شراره‌لر گؤزلریمدن قلبیمه آخدی.

ـ سیز کیمسینیز؟

ـ تلسمه دئییب گئتدی.

آردینجا باخا ـ باخا خرابه‌لر کونجونده حئیران ـ سرگردان قالدیم.

آه یانیلما کؤنول! لعل خراب‌سیز، گنج ویرانه سیز اؤلماز. او گوندن سئویشدیک، اؤ منیم کؤلگم اؤلدو، من ده اؤنون.

اوزاق سئحیرلی یؤلیردان تؤرپاغی بیر، داشی بیر وطندن وطنه گلدیم.

عهدینله غبارا، توْزا بورروندون،
یاندین دیلیمیزه سن گولر اوزله.

شعیرله اوْیاندین، شعیرله گولدون،
آلتیندا کیشنه‌ین کَهَرین اوْلدو.
دیلیمی زار گوْردون یاندین توْکولدون،
قلبینی گوْینه‌دن کدرین اوْلدو.

شعیر ترانه‌دیر، بوررونمز غمه،
هر شعرین اوْز عطری، اوْز سئوداسی وار.
دونیایا مین شیدا گلیبدیر دئمه،
بیزیم سوْز مولکونون اوْز شیداسی وار.

۱۳۷۳

سن اؤلماسایدین

قوجامان ادیب، شاعر یحیی شیدایا اتحاف

اؤتن چاغلارینی ائیله‌دیکجه یاد،
جاوانلیق دملرین یادیما دوشدو.
چوخ شادام وصفینده سنین ای استاد،
شعر بستله‌مک آدیما دوشدو.

اؤ زامان گنج ایدین، چینارسان ایندی،
اؤز کؤکو اوستونده بیتن سارالماز.
اؤ زامان کؤز ایدین، یانارسان ایندی،
قوردوغون اؤجاغی بوران، قیش آلماز.

اونوتدوم تؤلد گونونده دردی،
طالعین، اوغورلو، گؤزلرین آیدین.
شعیر صعنتیمیز قارا گئیردی،
دؤغروسو آی استاد! سن اؤلماسایدین.

نه ساغا بورولدون، نه سؤلا دؤندون،
یاشادین عؤمرونو شعیرله، سؤزله.

بیر چای کنارینا قوْندو بیر تهٔهر.

شن باهار، گؤی چمن، چاغلایان سولار،
قازلار قاتار ـ قاتار خرامان گزیر.
قارغانین کؤنلونده گولدو آرزولار.
ـ بس نئچین بو قازلار مندن یان گزیر؟

بیر باخدی اوْزونه، بیر ده قازلارا.
ـ رنگیم ده بختیم تک قارادیر دئدی.
ندندیر قازلار آغ، قارغالار قارا؟
بو درددن اورهگیم یارادیر دئدی.

بهٔیندی قازلارین دیل آهنگینی،
حسادت، ایچیندن یئدی قارغانی.
گؤرنده اوْنلارین دوم آغ رنگینی،
طبیعت قارغاییب دئدی، قارغانی.

قارغا هارای سالدی، قازلار لال تکین،
سوزدولر قارغانی حیرت ایچینده.
باخیشلار اوْینادی بیر خیال تکین،
قارغا آلوْولاندی حسرت ایچینده.

سؤیلدی: دیلینیز باهار کیمی شن،
بو چمن، بو گولشن یاراشیر سیزه.
من الهام آلدیقجا، شوخ رنگینیزدن،
دالغین باخیشلاریم داراشیر سیزه.

قارغانین حکایه‌سی

باخدی یوواسینا چینار باشیندا،
سیخیلدی اوره‌گی بالا قارغانین.
غم ـکدر اوْینادی هر باخیشیندا،
آز قالدی گؤزلری دوْلا قارغانین.

قالخدی سوْن بوداغا بوْیلاندی بیر آن،
یاشیل یاماجلارین حئیرانی اوْلدو.
جذب ائتدی قارغانی مجهول بیر مکان،
اوْزگه بیر دیارین کاروانی اوْلدو.

قار دئدی، اوجالدی سسی بیر گئجه
داغلارین مئهینه بورروندو قارغا
گاه قالخدی، گاه ائندی له‌لکلر اینجه
ائله بیل گؤیده ده سورروندو قارغا

آچدی نقابینی اوفوقلرده دان،
گونشین نوررونا بوْیاندی چؤللر.
قارغانین تر آخدی قانادلاریندان،

کولکلر اؤینادی چمنده، چایدا،
قازلارین کؤچمه‌یه هوسی گلدی.

گؤیلرده سیخ دومان چکیلدی بیردن،
سیلیندی قازلارین کؤنلوندن غبار.
قانادلار آچیلیب، بوکولدو بیردن،
گؤیده هاچالانیب قانادلاندیلار.

قی ووروب قارغا دا آچدی بال پر،
بو یئرسیز اوچوشا باخسا دا مات ـ مات.
او اوچدو قازلارین آردینجا یکسر،
قاتارا چاتمادی، چاتمادی هیهات.

باخدی آلتینداکی آنا تؤرپاغا،
دره‌لر ده لال‌دیر، تپه‌لر ده لال.
اؤز یوردون، اؤز ائلین تانیدی قارغا،
قؤندو دؤغولدوغو بورداغا در حال.

قارغالار داگلدی، بو بؤز چمنده،
دئدیلر:
ـ سن کیمسن، نه چیسن دانیش.
سؤیلدی:
ـ سیزده‌نم، قارغایام من ده،
بو ائله، بو یوردا تانیشام، تانیش.

گولوشدو قارغالار:
ـ بوائلین سنین،

ایندی سیغینمیشام سیزه من، آنجاق،
سیخیر منلیگیمی یامان بو تکلیک.
بلکه ده بو قارا رنگیم اؤلسون آغ،
دیلیزه رنگیره اؤلوم من شریک.

یئنه قاتارلاندی قازلار بو آندا،
ناز ایله ساحلدن چیخدیلار دوزه.
دئدیلر: اینانسان، اینانماسان دا،
تای اؤلماز عیبه‌جر قارغادان بیزه.

اوغورسوز قالسا دا دینمدی قارغا،
قازلار قاقیلد.شیب سوزدو چمنده.
اؤز خیال آتیندان ائنمدی قارغا،
بو آجی محنته دؤزدو چمن ده.

او گوندن قازلارین یؤلوندان کنار،
قارغا چکیلمدی ایستر ـ ایستمز
دئدی: یؤردو منی آیری بوداقلار،
ای کؤنول ایندی ده چمنلرده گز.

اؤتوشدو چاغلاری شهرتده، شاندا،
ائلیندن، دیلیندن، دیلین آییردی.
قازلار شاققا چکیب قاقیلدایاندا،
قارغا قورباغا تک قورولداییردی.

یاز گئتدی، پای گلدی، توکندی پای دا،
تؤرپاغا پاییزین نفسی گلدی.

یۆلچو یولداگرک

النمیشم، صافیم چیخیب الکدن،
کپه‌گیم یۆخ، نئچه دانیم ایلقاری.
یئتمیشیمی بو گون آلدیم فلکدن،
کولونگ وئرین منه چاپیم داغلاری.

یۆلچویام یۆلدایام بوران، قیش، شپه،
شبهه‌سیز اینامیم، لکه‌سیز آندیم.
زامانلا توش اۆلدوم اۆنونلا حربه،
زامانین اۆزوندن ائرکن اۆیاندیم.

باشقا کس دئییلم اۆزومدن آیری،
قی ورروب اوچماغا سئودیم اوجانی.
بیلمدیم، گۆرمدیم، گۆزومدن آیری،
ائللری، دونیانی، آذربایجانی.

آلنیم قیریش ـ قیریش قاشلاریم قیرۆ،
تۆرپاقدان گوج آلدیم ائله گوروندیم.
آتیمین نالیندان قیغیلجیم، آلوو ـ

ندندیر بیزیمله بو ایلکین گؤروش.
نه اؤزون بیزدنسن، نه دیلین سنین،
خوْشدور یاد ائتدیگین بوائلدن سؤروش.

یاد اؤلدو یوردوندا، دوْلاندی یالقیز،
اؤتن چاغلاریندان اوْ کؤنلو خسته.
حاق ـ سای گؤرمدی، قالدی قرار سیز،
بیر گؤل کناریندا قوْندو داش اوسته.

قوْخوموش سولارا باخیب، چکدی آه،
ـ قلبیمی شاد ائدن دئدی نغمه‌دیر.
ایستدی «قار» دئسین، «قور» دئدی ناگاه
قورباغالار سودان بوْیلاندی بیر ـ بیر

قورباغالار بیر دم سوزدولر اوْنو،
دئدیلر:
ـ یئری وار سؤیله‌سن دوزون.
بیلک بو داستانین نه اؤلدوغونو.
دیلینیز دوْغمادیر، عجبسن اؤزون

قارغا لوْوغالاندی:
ـ اؤزومدن اوجادا دورماق الهامی،
یوْرسا دا جیسمیمی اؤز گردیشینده.
گؤزلدیر، باخدیقجا قوْی دئسین هامی،
بو قارغا اوستادیر قاز یئریشینده.

۱۳۶۵

غواصیق اوزوروک توفانلاردا بیز،
آدیمیز دا بیردیر، یادیمیز دا بیر.
بیر آنا بطنیندن دوْغولدوق اکیز،
اوْجاغیمیز دا بیر، یادیمیز دا بیر.

اوزدوک، من درینده، سنسه دایازدا
آدینا آد قوْندو آدیمیزین دا
چاپدیق سن دوماندا، منسه آیازدا،
نفسی چاتمادی آتیمیزین دا.

قارتالین وقاری، اوْز گؤرکمینده،
اوچدوقجا انسانا هیجان وئرر
اوْ توْرپاقدا اوْلمز، اجل دمینده،
اوجالار، اوجالار داغدا جان وئرر.

بو چؤللر، بو داغلار، قایالار بیزیم،
سوررونمک انسانا یئرده عار گلر.
هایینا چاتماساق اوْز اوْلکه‌میزین،
دونیانین گؤیلری بیزه دار گلر.

شعیریم، قلمیم، قلینجدان اوْتگم،
بیری دیانتیم، بیری خصلتیم.
صاباح سؤرونمه‌سه آردیمجا کؤلگم،
اوْندا عفو ائیله‌سین منی حسرتیم.

۱۳۷۲

چاخماسا ذیروه‌یه چاتماز کمندیم.

قورویار آیاغیم، الیم، دیزیم ده
اؤنونده دورماسام چاغلایان سئلین.
اؤزومون دئییلم، اؤلسام اؤزوم ده،
کدریم اؤزومون، سئوینجیم ائلین.

آرزوم دا چاغلاییر شلاله تکین،
اومیدیم سایریشان دان اولدوزومدور.
ایلقاریم الیمده پیاله تکین،
اؤ دا اماتیم، دادیم، دوزومدور.

چؤره‌گیم سوفرمده، مثییم کوزه‌مده،
قدحیم الیمده قالدی گلمدین.
سنینله اوز ـ اوزه گؤروشمه‌سم ده،
خزان ایللریمی چالدی گلمدین.

دونیانان آینینه دؤنو دار گلیب،
سئچه بیلمه‌سه ده آستاردان اوزون.
کؤهنه تازالانیب، تازا کؤهنه‌لیب،
زامانمی، مکانمی ایتیریب اؤزون.

یوْخ! دئمه شاعریم، سئلی هر داغین،
یازدا بولانماسا، پایدا دورولماز.
کؤهنه کانداریندا یانان چیراغین،
نوروندان، کؤزوندن منه نور اؤلماز.

فرعونلار کؤهنه‌لیر، کلامدان دوشور.

کیمدیر اؤ قهرمان، هانی اؤ انسان؟
شاهلارین تختیله دوردو اوز ـ اوزه.
یؤخسا فریدوندور، شهید، قهرمان،
ایندی، اؤ دونیادان بؤیلانیر بیزه.

اؤزودور، یوردوموز آیربایجانین،
شرفلی، ناموسلو، اؤلمز بابکی.
اؤ بایراق اثیلدی اؤز پاک وجدانین،
گونشله یاناشی دوردو مسلکی.

قارداشیم فریدون! آند اؤلسون سنه،
یئنه ده بایراغین الیمیزده‌دیر.
آند اؤلسون سئودیگین دؤغما وطنه
آندیغین غلبه یئنه بیزده‌دیر.

اؤ گون آسیلدیغین اؤ دار آغاجی،
سنین جلادینی گودورر یاخیندان.
آرتیق اوچولوبدور باشیندان تاجی،
داها قالماییبدیر او گوندن نشان.

قارداشیم قبریندن اؤیان بیر آنلیق،
باخ! وطن مولکونده بو دؤورانلارا.
نه شاه وار، نه سلطان، نه ده قارانلیق،
عشق اؤلسون سنین تک قهرمانلارا.

۱۳۵۹

تاریخ یارادان قهرمان

فریدون ابراهیمی‌نین خاطره‌سینه

يئنه ده كؤنلومده چیرپینیر اورک،
آجی خاطره‌لر اؤتور یادیمدان.
جلادا نه ظالیمسان یاخامدان ال‌چک،
نه‌لر چکمه‌ییبدیر الیندن انسان.

جلاد سؤیله‌سم ده، بابالاریم دا،
اؤندان گیلئیله‌نیب عؤمرو بؤیونجا:
قیریلسین قانادی، دئییبدیر هردن
عؤمروموز گؤرمدی خؤش گون دؤیونجا.

قهرمان یارادیر تاریخین الی،
اؤنونده قول کیمی باش اَییر حیات.
اوجالیر گؤیلره مغرور هیکلی،
باشینا گول سپیر گؤیدن کائینات.

زامان، دؤلاندیقجا، اؤتدوکجه آیلار،
انسان قدرتیله نظامدان دوشور.
تاجلار پارچالانیر، اوچور سارایلار،

بوائللرین حق دئین دۆداغیدیر فرقه‌میز.

بو سنگردن دۆیوشده، اۆ سنگره سورروندوم.
شاهلارین آددیمیندان قۆپان تۆزا بورروندوم،
انقلابدا سیناقدان چیخیب باشداگۆروندوم،
بو یۆللارین دالغالی بایراغیدیر فرقه‌میز.

ایندی مقام باشیندا، ساغلار قۆلو چۆماقلی،
شعارلاری انقلاب اۆزو غربه آداخلی،
ظاهرده طمطراقلی، باطنده مین یاماقلی،
نقابلی وجدانلارین دوستاغیدیر فرقه‌میز.

من انقلاب سیرداشی، عۆمروم شکده، گوماندا،
«ساغلار» غربین اۆیناشی گزیر امن اماندا،
اولدوزلار قاتاریندان، صاباح شن آسماندا،
یازیلاجاق بو یوردون نۆراغیدیر فرقه‌میز.

بئلین بوکر شبهه‌سیز سسلننده هر کمان،
بوکولمه‌سه بللیدیر اۆخ آیریلماز کماندان،
صداقتیم اوجوندان من اۆلسام دا باغری قان،
باغریمداکی، لاله‌نین یاناغیدیر فرقه‌میز.

دومان کیمی فرقه‌لر گلیب، گئدیب، من وارام،
پروازلانیب کۆلکدن سامان کیمی، من وارام،
رویین‌تن دۆرانام، دۆران کیمی من وارام،
دئمه بئش گون عۆمرونون قۆناغیدیر فرقه‌میز.

فرقه‌میز

مشروطه تک انقلاب اریدیکجه شام کیمی
یئنه بهتان، یئنه داش قالاغیدیر فرقه‌میز
ائنیشلرده برکیمیش، یۏخوشلاردا وقارلی
بیر قۏجامان چینارین بوداغیدیر فرقه‌میز

من عاشیقم سسله‌نن، الیمده‌کی بو رباب،
سعادتین مارشیدیر، نه رؤیادیر، نه ده خواب،
بیر قهرمان ملتین اۏولادیدیر انقلاب،
انقلابین بۏکولمز داياغیدیر فرقه‌میز.

انقلابین حوسنونه تۏخونماسین شر دئدیم،
الوان قانادلاریندان آیریلماسین پر دئدیم،
اوره‌گیمین باشیندا بالام کیمی بسله‌دیم،
اۏنا ایشیق، نور وئرن چراغیدیر فرقه‌میز.

من عاشیقم، شهرتیم بو ائللره بللی‌دیر،
صداقتیم گون کیمی نسیللره بللی‌دیر،
صداقتیم گون کیمی نسیللره بللی‌دیر،

عرب قانی

عصریمیز انقلاب عصری اوْلسا دا،
هله ده انسانلار قلینجدان کئچیر.
نسلیمیز عصیانلار نسلی اوْلسا دا،
باشینین اوستوندن مین دومان کئچیر.

بیرلیک شراره‌سی یانسایدی ائلده،
ظالیم اؤز گناهین قانلا یومازدی.
مظلوم اوْلماسایدی، مظلوم عملده،
ظالیمین قلینجی پاریلدامازدی.

لبنان اسرائیلین الینده یالقیز،
فلسطین چالخانیر قان چاناغیندا.
عربلر یاد اوْلوب، اؤتور قیش، پاییز،
یادگزیر عربین اؤز تورپاغیندا.

ای عرب! وطنی دینله بیر داها،
ائللرین یاراسی ساچاق ـ ساچاقدیر.
لبنانین قاپیسین آچان اژدها،

ساغ قۇلوم قطع اۇلسا دا، غرّه‌لنمه سۇلوم وار،
سۇلوم وارسا بدنده بس دئمه‌لی قۇلوم وار،
من آل گونشدن دورو جهانشمول یۇلوم وار،
بو یۇللارین سۇنمه‌ین اۇجاغیدیر فرقه‌میز.

ایلدیریملار دم‌به‌دم باشیم اوسته چاخسا دا،
وارلیغیما افترا، بهتان داشی یاغسا دا،
سۇن نفسیم دۇداقدان قطره ـ قطره آخسا دا،
یوردوموزون نغمه‌کار دۇداغیدیر فرقه‌میز.

۱۳۶۴

منه دَیمه‌ین قورد یاشاسین مین ایل.
آمما بیلمدی کی، قوردون خصلتی،
رحمت قانونونا اویوشان دئییل.

فلسطین گؤز دیکیب سنه ایناملا،
اؤنسوز نیل چاییندا سولار دورولماز.
بؤغازدان یوخاری چیخان کلاملا،
زامانین نبضینی اؤخوماق اؤلماز.

حربین مقدسدیر، سنین ای عرب
توفنگین ناموسون اؤز شرفیندیر
سنی زیروه‌لره قالدیران، غضب
سنین اؤز دیله‌گین، دوز هدفیندیر

دوشمنین، منیم ده دوشمنیمدیر بیل
دیلیمیز آیریسا، اؤجاغیمیز بیر
قؤی انسان جیلدینه گیرن اسرائیل
بیلسین دونیا بئله گئتمه‌یه جکدیر

بیز شاهین دفنینه فرمان یازاندا.
قانلی دؤیوشلرده سینانمیشام من،
سن اؤز ارادنه ایناناماسان دا،
سنین قدرتینه اینانمیشام من.

۱۳۶۱

سنین ده قاپیندان بۆیلاناجاقدیر.

ای عرب! امریکا غضبده، کینده،
دئمه‌یین بو بلا فلکدن گلیر.
جاوانلارین قانی قدحلرینده،
کۆرپه‌لرین سسی بلکدن گلیر.

آفریقا، آسیا سس وئریر سیزه،
بس قانی قانیندان عربلر هانی؟
آمریکا، آروپا سس وئریر سیزه،
بس جانی، جانیندان عربلر هانی؟

مظلوم کلمه‌سینه قونمابیر قوشوم،
قوی ائللر قینابیر، قیناسین منی.
ای عرب دردینه داغلاریم، داشیم
یاسلی‌دیر گۆینه‌دیر بویاسین منی.

عربین غیرتی ضرب‌المثل‌دیر،
بس نئچین یادلارین گزیر اۆیاندا.
دۆرانین صاباحکی حۆکمو گۆزلدیر،
سن اۆز طالعینله بارشیماسان دا.

اجدادین سۆن قۆطدو بوت‌پرستلیگه،
دئدیلر سجده‌یه بوت‌لر یاراشماز.
بیلیرم ایندی ده، بیلیرسن یئنه
عربین روحونا کدر یاراشماز
کیمسه اۆزقینینا چکیلیب دئدی،

یانیر آزادلیغینین مشعلی ایرانیمیزین.
آلتی قارداش یعنی شش گوشه‌لی ایرانیمیزین.

آلتی قارداش دۆغولوب دۆغما ایگید شیر آنادان،
هامی قارداش کیمی، لای ـ لای ائشیدیب بیر آنادان،
غملی گونلرده دئیین، کیم دۆنه جکدیر آنادان،
آنامیزدان ساریدیر عصیانی ایرانیمیزین،
قانلی یۆللاردا گئدیر کاروانی ایرانیمیزین.

من ده قارداش ساییلان آلتیلاریندان بیری‌یم،
آذرستاندی ائلیم، بس دئمه‌لی آذری‌یم،
قوی ائشیتسین بو جهان هر نه قدر من دیری‌یم،
قۆیمارام اسکیک اۆلا بیر توکو ایرانیمیزین.
قلبیمیزدن قان آلیبدیر کۆکو ایرانیمیزین.

یئددی باش، یئددی جانی اۆلسا دا اولسون یاغینین،
قدرتیمدن سارایب، رنگی قاچیب بایراغینین،
بو خطر شیپورودور غربه، وطن توپراغینین،
دالدادیر سۆن یوروشو، حمله‌سی ایرانیمیزین.
نقطه‌سیزدیر هله بو جمله‌سی ایرانیمیزین.

مغرور اۆلدون یئنه ترلان، هله چۆخدور ایشیمیز،
هله ده قان دیله‌ییر وارلیغیمیز، گردیشیمیز،
وحدتیندن بو ائلین اۆلماسا بیر آرتئشیمیز،
گۆله‌جک انقلابین دوشمنی ایرانیمیزین
آیه‌جک باش سولارا یئلکنی ایرانیمیزین
۱۳۵۹

آلتی قارداش

دۆلانیر اۆلکه‌لری شهرتی ایرانیمیزین.
انقلاب آدلی اولو نهضتی ایرانیمیزین.

سیندیریب نعره چکن دالغالارین شهپرینی،
سانجمیشام سینه‌مه پارلاق ظفرین اخترینی،
تیتره‌دیب انقلابیم دونیامیزین محورینی،
یئنه هر یاندا گئدیر صحبتی ایرانیمیزین.
دونیانی واله ائدیب ملتی ایرانیمیزین.

آذری، فارس، عرب با هم اۆلوب سنگریمیز،
آلنیمیزدان بیر آخیب، چشمه کیمی قان ـ تریمیز،
ترکمن، کرد، بلوچدان یارانیب لشگریمیز،
آلتی قارداشدی بیزیم همتی ایرانیمیزین.
آلتی سیرداشدی بیزیم غیرتی ایرانیمیزین.

آریامهرین یاپیشیب تاخت ـ تاجیندان ائلیمیز،
سیلکینیب چیخدی یازا باج ـ خراجیندان ائلیمیز،
ذۆوق آلیر گۆیده اوچان هر توراجیندان ائلیمیز،
جانلی سینفونیادیر نغمه‌سی ایرانیمیزین.
نغمه‌سیندن دۆغولوب گور سسی ایرانیمیزین.

آلتی قارداش غلافیندان چیخاریب خنجرینی،
قۆیدو تابوتا قارا پهلوینین پیکرینی،
داراییر سئوگیلیسی انقلابین تئللرینی،

آلنیزداکی قیریشیقلار شیریم ـ شیریم
باشینیزدان اؤتوب کئچن هر ایلدیریم
من بیلیرم، من بیلیرم ندندیر اوْ،
دئمه بو درد بو گون صاباح اؤتندیر اوْ.
گتیرمیشم سحریمین عطرین سیزه،
گؤی گؤلومون، خزریمین عطرین سیزه،
آچ قلبینی واراق ـ واراق دانیش گولوم،
گل، یانیمدا دایان سوْلدوش، ساغدیش گولوم،
«اودلار یوردو» نور قانادلی گؤیرچیندیر،
باهار گؤزلو، سحر اوزلو اؤز ائلچیمدیر.

***

یئنه یاخدی نیسگیللریم یامان منی،
وطنیمدن ـ وطنیمه زامان منی،
آتدی، مندن آیری دوشدو باکیم منیم،
باکیم منیم، کؤکوم منیم، ایلکیم منیم:
ـ سن شعریمه دایاق اوْلدون عملینله،
بئشیگیمده یئرغالاندیم اؤز الینله.

گل آدیمی دیدارینا یازدیر باکی،
اللی ایللیک هجران مگر آزدیر باکی؟
حسرتینده من اسمیشم اَسیم ـ اَسیم،
دانیش وطن، سندن سوْنرا کیمدیر کسیم.
آلنیمداکی تریم سنین،
شعریمدکی پریم سنین،
چوخ دئمیشم اؤز ـ اؤزومه:
ـ گرک دؤزم هر دؤزومه
وطن مگر دانارمنی؟

وطن جمعیّتی

آنا یوردون بوداقلاری چینار ـ چینار،
بیر آغریدان سیلکه‌لندی یارپاقلاری.
سپه‌لندی اوزاقلارا دیار ـ دیار،
آنا یوردون گؤزلرینده غم غباری.

بالام دئیه حزین ـ حزین گلدی دیله،
کؤنلوندده آه، آلنیندا تر گیله ـ گیله.
سن آنانین قلبینده‌کی نیسگیله باخ،
او گون کؤرپه وطن دوْغدو آنا توrپاق،
آدی «وطن جمعیّتی»
قلبینده قان محبتی.
یاراقلاندی، داراقلاندی کؤرپه وطن.
اوزاقلاری یاخین ساندی کؤرپه وطن.
دوْلاندیقجا هر اقلیمده جار چکدی اوْ
نفسینده هر نه گوجو وار، چکدی او:

ـ سیز ای وطن ـ وطن دئیه اسنلریم
غربت ائلده طالعیندن کوسنلریم.

باهار گلیر

نه باخیر سان گئندن باهار؟
گیلئیلیسن مندن باهار؟
قلبیم سنین، شعریم سنین
کیم آیریلار سندن باهار.

سؤن قویموشام یاسا، غمه،
سسیم یاییلمیش عالمه.
سحر چاغی گول عطرینی،
دؤلدوروورام پیالمه.

سئیره چیخاق ائل باغینا،
باخ اوزومون آغلیغینا،
شام یاندیراق، مجلس قوراق
شن باهارین ساغلیغینا.

گونش قالخیب دان یئرینه،
شانه چکیر تئللرینه.
انسان باخیر حئیران اؤلور،
طبیعتین سحرینه.

باهار گلیر، یاغیش یاغیر،
گؤیدن یئره گوموش یاغیر،
اؤ دؤداقدان، بو دؤداغا
آلقیش یاغیر، اؤپوش یاغیر.

وطنیمدن، وطنیمه باخدیقجا من
بیرسس گلدی... آهیم قوْپدو جیگریمدن.
آنام منیم، آرخام منیم بو سنمی‌سن؟
سن خزرین عطری ایله بزنمیسن
منی عزیز دوست سسله‌دین من ترلانام،
آزغینلارا میدان دئین، شن ترلانام.
آراز اوْلوب گؤی خزره آخینجا من،
جان وئرمه‌رم مرد الینی سیخینجا من.

۱۳۶۹

گلمیشم

سالام دوْغما وطن، سالام ای باکی،
دئمه حضورونا نئجه گلمیشم.
علوی خاطره‌لر ساریب قلبیمی،
سانکی زیارته حجّه گلمیشم.

گؤروشدوک، ویراندیم، آبادام ایندی،
قی ووران قارتالا قانادام ایندی،
یوْللار اسیریدیم، آزادام ایندی
اوغروندا عؤمرومو خرجه گلمیشم

حسرتیم قوْجالدی، سنسیز گولمدیم،
شکلینی گؤزومدن بیر آن سیلمدیم،
دانین دوْغماغینا دوْزه بیلمدیم،
آیلی بیر آخشامدا، گئجه گلمیشم.

گنج ایدیم آیریلدیق، نه‌یدی علاجیم،
زای اوْلدو اریشیم، سوْلدو آرخاجیم،
باشیمدان دوشسه ده جاوانلیق تاجیم،
ایندی شوْوقون ایله گوجه گلمیشم.

زامان ایللریمه، کؤلگه سالسا دا،
منلیگیمی بوْشا، برکه سالسا دا،
عؤمرون یئتمیشینده تنگه سالسا دا،

گؤیده بولود قالاق ـ قالاق،
طبیعتین حسنونه باخ،
فصیللرین قان قارلاشی،
باهار گلیر بیزه قوناق.

باهار گلیر، یئر آییلیر،
جانیمیزا جان یاییلیر،
تاجی قبره قویان گوندن
ائللریمیز ائل سایيلیر.
دوستلار آچین پنجره‌نی،
گزک داغی، هر دره‌نی،
سیز اؤ یاندان، بیز بو یاندان،
سئیر ائدک بو منظره‌نی.

باهار گلیر، تؤرپاق گولور،
اولدوزلاردان نور تؤکولور،
اوفوقلرده نارین ـ نارین،
آل قیرمیزی دان سؤکولور.

باهار گلیر هر گوشه‌ده،
جللادین عؤمرو شیشه‌ده،
شادلیغیندان سروه دؤنوب
بوینو بوکوک بنفشه ده

گونو ـ گوندن اوجالمیشام،
شاه باشیندان تاج آلمیشام،
یوز ایل عؤمور آزدیر سنه
شاعر دئمه قوجالمیشام.

۱۳۵۹

شاپور بختیارا

خارجده ائتدیگی نطق مناسبتله

اۇنداکی، طغیان ائلدی انقلاب،
دوشدو شاهین هئیکلینه پیچ ـ تاب،
چولغالادی سلطنتی اضطراب،
سۆیلدی امدادیماگل بختیار.
سسله‌دی فریادیماگل بختیار.

اۆپدون الین ممرضانین سن همان،
بنده‌لیگی وئرمک اوچون امتحان،
تا عموسامدان آلاسان بیر نشان،
کارتره قویروق بولادین بختیار.
ایت کیمی واختسیز اولادین بختیار.

آلدین اله قامچینی، میندین آتا،
دربارین آچدین قاپیسین تای‌باتا،
خالقی ساتیب ائتمک اوچون کودتا،
گؤر نه پریشاندیر حالین بختیار.
ملّته روشندیر حالین بختیار.

خالقیمیزین انقلابین دانلاما،
آمریکانی، انگلیسی یانلاما،
اۇز باشینا نطق ائله‌ییب بانلاما،
خالق اوچوروب تخت، تاجی بختیار.

دئمه قوجاغینا دینجه گلمیشم.

اۇزون شانه چکدین قیوریم ساچیما،
خزرین سویوندان تؤکدون اۇوجوما،
ایندی اۇنونده‌یم... اۇتن بورجوما،
باش اَییب قیمته، اَرجه گلمیشم.

طالعیمیز آجی، عؤمروموز گوده،
حاق ـ سای دئمه‌یه، امدیگیم سوده،
وئردیگین الهاما، پنده، اؤیوده،
قوشلارین سسیندن اؤنجه گلمیشم.

بیلیرم دردلی‌سن، بیلمه‌سم هئچم،
گلمیشم دردینی یاراندان سئچم،
قاراباغ دوزونده، سنگردن کئچم،
دئییم وطنیمده وئجه گلمیشم.دص

گؤرورم حوسنونه قؤنوبدور کدر،
گلمیشم من ده بیر فدایی عسگر،
قلمیم زیروه‌لر، جؤوهریم خزر،
سانما کؤمه‌گینه تکجه گلمیشم.

صیادام آتماغا تؤروم وار هله،
چینارام بوداغیم، باریم وار هله،
ترلانام آتشیم، ناریم وار هله،
اوغروندا عؤمرومو خرجه گلمیشم.

صمد دیریدیر

دیکیلیب گؤزلریم سؤنسوز یؤللارا،
باخیرام ایلان تک دؤلانیر گئدیر.
آخیری دیرماشیر قایالیقلارا،
باشیندا بولودلار قالانیر، گئدیر.
الینده یؤلچونون دمیر بیر عصا،
داغلارا بؤیلانیر، دایانیر، گئدیر.
باخیر یاماجلارا، اوچورروملارا،
غضبی قلبینده اؤیانیر گئدیر.
خیالی شاهلارین قانونلارینین،
غبارلی رنگینه بویانیر گئدیر.
آخیری بیر یانا چیخمایان یؤلون،
عثیه‌جر دونیاسین هی آنیر گئدیر.
کؤللوک کنارینداگؤزو دوشنده ـ
«اولدوزا»، «یاشارا» اوتانیرگئدیر.
محروملار قاپیسین آچاندا هر گون،
باشن چکیر هر ائوه بؤیلانیر گئدیر.

قارتال یوواسیندا قوزغون گؤرنده،

یۆخدو سنه احتیاجی بختیار.

سیم و زر ایله قالادین خورجونو،
قاچدین ایراندان، گتیر، وئر بۆرجونو،
ملت ایران اۆخویوب اۆوجونو،
نقشه لرین توتمادی باش بختیار.
اۆلدو شاهین حیله‌سی فاش بختیار.

قۆزادی باش ائل غضبیندن کولک،
ترسینه دۆوران ائله‌ییردی فلک،
ایستدی شاه ملته گلسین کلک،

وئردین اۆنا قول ـ قرار بختیار.
معرکه‌دن ائتدی فرار بختیار.

سن رۆلونو اوینادین آرتیست کیمی،
چم ـ خم آتان عشوه‌لی بیر قیز کیمی،
دالدادا اَن قۆرخولو ایبلیس کیمی،
اۆلمادی بختین سنه یار بختیار.
چونکی اۆیانمیش بو دیار بختیار.

خۆشدو یئرین ایندی سنه خارجه،
قۆرخولو رۆیا گۆروسن هر گئجه،
نقشه چکیرسن ایرانا گیزلیجه،
پاه... حیان اۆلسون آکیشی بختیار.
یادلارا وئردین اۆپوشو بختیار.
۱۳۵۸

اوچابیلرسن

گؤرورم خیالین باتیبدیر یاسا،
آزغین دویغولارین گلمز قیاسا،
اللرین الیمده داراخلانماسا،
دئمه بویؤللاردان کئچه بیلرسن،

اؤزونون حؤکمو وار، هر آیین، ایلین،
بندینی سئل یووار آرخاسیز ائلین،
ارضی قاریشلا یؤخ، بین‌المللین،
پؤلاد آرشینیلا اؤلچه بیلرسن.

تاریخ بیر کتابدیر، گؤتور واراقلا،
دؤستونلا دوشمنی آییر ماراقلا،
اؤندا الینده‌کی آلماس اؤراقلا،
تیکانلی کؤللاری بیچه بیلرسن.

تاجلار پارچالاندی دؤغما ایراندا،
دانسان دا ایشیلتی وار آسماندا،
خالقین انقلابین قیام ساناندا،

اوره‌گی مین یئردن دوْغرانیر گئدیر.
شاعر دانیش گؤرک کیمدیر بو یوْلچو!
قلبی ذرّه ـ ذرّه تالانیر گئدیر.
صمددیر، یوْللاری ایشیقلاندیران،
قارانلیق گئجه‌ده دوْلانیر گئدیر.
سانماپین صمد تک گؤرکملی انسان،
اؤلرکن توْرپاغا قویلانیر گئدیر.
یوخ! صمد دیریدیر، اؤلمه‌ییب هله،
یوْلوموز، یوْلوندان جانلانیر گئدیر.
کاش آنام منی ده صمد دوْغایدی،
بو خیال قلبیمه جالانیر گئدیر.

۱۳۵۹

یازیم اؤلماسا

شعریم گله‌جگه قوْل ـ قاناد آچماز،
گونش تک لکه‌سیز اوزوم اؤلماسا.
بو ظفر مارشینداان سس چیخارمی هئچ،
عنادیم اؤلماسا، دؤزوم اؤلماسا.

انقلاب! امیدین، عصرین همدمی،
استقلال! کؤنلومون چاغلایان دمی،
آزادلیق! گون اؤلماز بیر جانان کیمی،
سیزینله بئش کلمه سؤزوم اؤلماسا.

انقلاب ظلمته، یاسا غنیمدیر
تاجلارا اؤد یاخان وطن منیمدیر،
وطنین بایراغی اؤز کفنیمدیر،
نئیلیرم بئش مثتر بئزیم اؤلماسا

ندیر افوقلرده آلیشیب، یانان؟
ـ اؤ خالقین رزمیدیر، یانیر دورمادان،
بو گونوم سحره جالانماز اینان،

گونشلی گوندوزو گئجه بیلرسن.

سنه اوْیونجاقمی گؤرونور زامان،
یوْللار آیریجیندا قالیبسان حئیران،
ترلان پروازینا دقّتله باخسان،
قارلی زیروه‌لرده اوچا بیلرسن.

۱۳۶۰

مشروطه سرکرده‌لری

ستارخانین مزاری اوسته

گئجه‌دیر، یئنه ده خیالدایام من.
دنیز تک دالغالی بیر حالدایام من.
الیمده قلمیم، اؤنومده دفتر،
اؤتور خاطره‌مدن بیر ـ بیر کلمه‌لر.
اورک ده، بیریاندان گلیب هیجانا،
باخیر اؤدلار یوردو آذربایجانا،
نئیله‌ییم اؤنومده ستارخان دورور،
گونشله یاناشی بیر انسان دورور.
اؤنونلا باشلانیر شعریمین آدی،
خالقیمین دیلینین لذتی، دادی.
بعضاً ده قلبیمده دوشونورم من،
ای کؤنول! الهام آل شعیر طبعیندن.
مشروطه شأنینه بیر داستان یارات،
اورک ده، وورمادان هی دئییر یارات.

بیر دسته گول باغلا سؤز اینجی‌سیندن،
ایگید انسانلارین بیرینجی‌سیندن.
یاد ائیله، هیکلی اوجالسین گؤیه،

صاباحا زیللنن گۆزوم اۏلماسا.

استقلال! ـ بوزلاری اریدنده سن،
آزادلیق یوخودان اویانیر اثرکن.
گۆیرچین باخیشلی گۆزلرینیزدن،
نئجه الهام آلیم، یازیم اۏلماسا.

آزادلیق! ـ اۏغلونام، گل منی دینله،
نیازیم، باهاریم گلیر سنینله،
نئجه چاتیم سنه اۏز کۆهلنیمله،
میدانیم اۏلماسا، دوزوم اۏلماسا.

داغین زیروه‌سی‌دیر، ظفر نقطه‌سی،
هجنم وار اری‌ییر ظلمون عقده‌سی،
سۆنر منلیگیمده عۆمرومون سسی،
منیم اۏ نقطه‌ده ایزیم اۏلماسا.

یۏل اوزون، دۏلاشیق، دوشمن یاراقلی،
اۆتن گونلریمدن قلبیم یانیقلی،
چاتا بیله‌رممی، دمیر چاریقلی،
پولاددان آیاغیم، دیزیم اۏلماسا.

ترلانام کۆنلومو غم یۏرا بیلمز،
خیالیم سئودادان یان دورا بیلمز،
نفرتیم دوشمنی یاندیرا بیلمز،
آلۏووم اۏلماسا، کۆزوم اۏلماسا.

۱۳۶۱

بیر قبرین باشیندا دوردوم بیر آنلیق
آختاریب سردارین تاپدیم مزارین،
ایستدیم کی، دئییم منم زوّارین.
گؤردوم آرامگاهدا بیر هنیرتی وار،
اوچ نفر قوْل ـ بوْیون اوْتوروب اوْنلار.
اوْرتادا شعله‌سی تیترک شام یانیر،
عؤمرو توستو کیمی گؤیه قوْزانیر،
نگران گؤزلرین آلیب غم ـ کدر،
هر اوچو جان دئییب، جان ائشیدیرلر.
من اوْز خیالیمدا دوشوندوم آنجاق:
ـ زوّاردیر، سردارا گلیبلر قوْناق.

باخارکن، قورودوم، قالدیم یئریمده
گؤردوم یانیلمیشام اوْز نظریمده
ـ ستارخان اوْزودور، باخدیقجا باخدیم،
حسرتله گؤز یاشیم آخدیقجا ـ باخدیم.
باقرخان سردارین اوْپور اوزوندن،
دوم ـ دورو گؤز یاشی آخیر گؤزوندن.
حیدر عموغلو دا پاپاق باشیندا،
هم کدر، هم سئوینج وار باخیشیندا.
یئریدیم ایره‌لی، باخدیلار منه،
سانکی گولومسه‌دی مین باهار منه.
ستارخان:
ـ آی بالا سن کیمسن؟ یاخین گل گؤرک،
یوْرغونسان، سیننده چیرپینیر اورک.
سؤزلریم دَیمه‌سین خاطرینیزه،
خوْش اوْلار اوْزونو تانیتسان بیزه.

یۆخسا اۇیونمه چۆخ شاعرم ـ دئیه.
مردادین اۆن دوردو عزیزدیر بیزه،
بو ونده فرعونلار چۆکوبدور دیزه.
بابام یۆنجا یئدی مشروطه آلدی،
آرزوسو، حسرتی گۆزونده قالدی.
تبریزین اۆ زامان تنگه‌لرینده،
قارانلیق بۆغولدو آل سحرینده.
«شجاع»نین قۆشونو اۆلدو تارومار
زامانین دم‌به‌دم آیری حۆکمو وار.
وکیللر سئچیلدی، قورولدو مجلیس،
مشروطه لباسین گئییندی ایبلیس.
یئنه کۆهنه حمام، کۆهنه تاس اۆلدو،
وکالت اوستونده باسا ـ باس اۆلدو.
یئنه شاهلار اۆلدو خالقا حۆکمران،
استبداد اوزونه آچیلدی دۆران.
گلین هاراییما دوشونجه‌لریم!
دوزولسون یان ـ یانا سۆز اینجی‌لریم.

گئدیرم سردارین مزاری اوسته،
آخی، اۆردا یاتیر او کۆنلو خسته.
«ری»ده قوجاقلاییب ابدیتی،
بلکه الهام اۆلسون منه تربتی.
شهر ری یۆلوندا قالیب گۆزلریم،
گئدیرم، قدرته گلیب دیزلریم.
صاباح بایرام گونو، بو گون آخشامی.
شهیدلر قبرینده یاندیراق شامی.
هر مزار اوستونو آلیب قارانلیق

ایندی نه شاه واردیر، نه سلطان، نه خان،
اۆنلار تاجلارینی آتیب باشیندان.
خالقین قدرتیندن دۆغان انقلاب،
گونشین گۆزوندن آچیبدیر نقاب.
اولدوزلار دوواغین آتیب اوزوندن.

حیدرعموغلو:

ـ یاخین گل، قارداشیم اۆپوم گۆزوندن.
گومولموش تۆرپاغا تاجلار دونیاسی،
اۆیانمیش یوخودان آجلار دونیاسی.
نه‌لر ائشیدیرم، اولو سرداریم،
آرزوموز گول آچیب منیم سالاریم.
آچیلدی آسیانین دروازالاری،
وار اۆلسون حریّت، دوستلوق ایلقاری.
گلین بو ظفره بیر مجلس قوراق،

باقرخان:

آزادلیق نغمه‌سین گۆیه قالدیراق.
بو بۆیوک مژده‌دیر بوتون خلقته،
شاهلار بیر انگلدیر بشریّته.
آه وطن، بیلیرم سن نه حالداسان،
یاراندیغین گوندن قالماقالداسان.
آه تبریز، نه قدر عزیزدیر آدین.
بۆغولموش هر زامان سنین فریادین
شاهسیز بو ایّامدا دۆران سنیندی،
قاپیلار اوزونه آچیلیب ایندی،
بیلیرم یۆللاریز تیکانلیدیر، من

ستارخان:

ـ بیزه تجربه‌دیر مشروطه‌میزدن

بو گؤروش ایللردن قالیب یادگار،
ییغیشار باشیما قدیمکی دوستلار
بو سالار، بو حیدر، بیلمک ایستەسن،

شاعر:

ـ اؤنلاری چوْخدان‌دیر تانییرام من.
نه قدر خوشحالام زوّارام سیزه،
گرک آلقیش دئیەم ارادەنیزه.
ـ ای سردار من سنین شاعر اؤغلونام،
منی ده سنگرده دوْغوبدور آنام.
ایسترم آدینا بیر داستان یازیم،
گوللری سوْلمایان گلستان یازیم.
«سعدی» بیر عماندیر، مگر من نەیم،
من اوْنون یانیندا کیچیک ذرّەیم.
گلدیم کنارینا، دئدیم تربتین،
الهامی یارانسین بو شعریّتین.
ایندی سیزینلەیم، چوْخ دا خوشحالام

ستارخان:

قورو بیر تاختادیر شعیرسیز کلام.
شعیر جبهەلرین دؤیوش مارشیدیر،
اوْنسوز کئچن عؤمور مزار داشیدیر.
شاعر دردلریمی تازەلدین سن
تبریز صحنەلری اؤتور گؤزومدن
یئنه ده گلسەیدیم دونیایا بیر ده،
سالاردیم بیر داها شاهلاری درده.
نفرت تاج گزدیرن تاجدارلارا.

شاعر:

قوی موشتولوق وئریم بؤیوک سردارا.

اؤدور خالقیمیزین قهرمان اوغلو،

باقرخان:

ـ شکسته نفسیلیک ائدیر عموغلو.
انقلاب قؤینوندا بؤی آتدین ازل،
دؤیوشده، دؤیوشلر یاراتدین ازل.
تبریزین یاییندا تؤزا بوروندون.
قیشیندا قیروو‌ا، بوزا بوروندون.
ائل اوچون یاشادین، شعارین وطن،
فقط بو درد ایدی سنی گؤینه‌دن.
اؤ زامان تاجلارا بسله‌دیگین کین،
عکس اؤلدو شعله‌سی گؤزونده ارکین.
هر دفعه جبهه‌ده سنده‌کی تدبیر،
بیزی معره‌که‌دن قورتاردی بیر ـ بیر.
تاریخ سجده قیلیر مرد انسانلارا،

شاعر:

ـ عشق اؤلسون تاریخی یارادانلارا.
باخین اوفوقده‌کی آیین رنگینه.
گونشدن آلدیغی پایین رنگینه،
اوچ مین ایل تؤرپاقدا سورونن انسان،
چیخیبدیر شاهلارین غم لباسیندان
آچیلیب آسیانین دروازالاری،
اسیر آمریکادا ماتم روزگاری.
قؤجا آفریقا دا چاتیب قاشینی،
چالیر «آغالارا» اؤلوم مارشینی.
ای، سردارا دَگیشیب گؤردوگون جهان،
توتموشوق سیز گئدن یؤلون قؤلوندان.
گئدیریک ایره‌لی، آییق، قلبی شاد،

دئدیک قوْی اوچولسون کاخلار، سارایلار
دؤیوشدوک دوشمنله هفته‌لر، آیلار
قبلهٔ عالملر یوْخ اوْلسون دئدیک،
چوْرک عوضینه اوت ـ علف یئدیک
دایاندیق تئزارین، دوردوق اوْنونده
سالار دا، حیدر ده، مسیو دا، من ده
بیر ده یوردوموزون ایگید اَرلری.
قازاقلار الیندن آلدیق سنگری
مشروطه یازیلدی، مجلیس آچیلدی
دئدیک یوردوموزا شفق ساچیلدی
هیهات هدر اوْلدو وئردیگیمیز قان
یئنه شاهلار اوْلدو خالقا حؤکمران
بیر زامان دؤیوشدوم دوماندا، چنده،
تهران توک سالاردی آدیم گلنده.
شاعرلر چیخاریب بیزی یادیندان

حیدر عموغلو:

ـ ایندی ده تیتره‌ییر دوشمن، آدیندان.
حیات بیر عماندیر، ای اولو سردار،
اوْندا سکوت دا وار، تلاطم ده وار.
انسان باشدان باشا مبارزه‌دیر،
اوْنسوز اوجو سینیق بیر سرنیزه‌دیر.
نئیلر تک جانینا چیرپینان اورک،
اللر ال اوستونه قالانسین گرک.
دامجیسیز اومما گل هر دنیزدن،
مشروطه آلیندی بیرلیگیمیزدن
بو هنر، بو بیرلیک سنیندی سردار
بیر ده قارداشیمیز بو ایگید سالار.

تبریزده قازیلسین منیم مزاریم.
اوْراداْن هئی باخیم قاراداغا من،
افسوس کی، بو آرزوم چیخدی الیمدن،
گوْزلریم غربتده، یوْللاردا قالدی،
حسرتیم دوماناگوْیه اوجالدی.
دوغرودور بورا دا وطندیر منه،
آمما ری چاتارمی تبریز عطرینه.
خواهشیم ده بودور قوْی دئییم سانا،
اگر گئدن اوْلسا آذربایجانا.
تبریز توړپاغیندان بیر اووُوج ایسته،
گتیریب سپگینن قبریمین اوسته
قاراداغ عطرینی آلیم من اوْندان
دئییم یاشا وطن ای آذربایجان

۱۳۵۸

گله‌جک نسلیمیز یاشاسین آزاد.
ای سردار! دانیشین اۆلسا احیانا،
سۆزوندن سۆووندان آذربایجانا.
بویورون! یۆرسام دا بو ایّام سیزی

ستارخان:

ـ شاعر سئویندیردین بو آخشام بیزی
ای اۆغول قولاق وئر قۆی دئییم باری،
بیزیم مشروطه‌ده گئدن یۆللاری.
سیز باشا ووردونوز مین بیر هنرله،
اوز ـ اوزه گلدینیز آیدین سحرله.
پاقونلو شاهلارا وورولان یارا،
ضربه‌دیر دونیادا تاجدارلارا.
سلطانلار نامینه سۆز گئدن زامان،
اۆنلارا نفرتیم اۆتور یادیمدان.
آمما اوره‌گیمده بیر مطلبیم وار،
بیزه دۆیوشلرده اۆلوب آشکار.
سۆنسه ده چیراغی تاجین ایراندا،
سانماینن پارلاییب گون آسماندا.
هله دوشمن صفی قاتار ـ قاتاردیر،
حیله‌سی، تزویری، مین دۆنو واردیر.
سئللر منلیگینی تاپار دنیزده،
سیزین ده ظفریز بیر لیگینیزده.
شاعر دان اولدوزو اوزقدان باخیر،
بیر درد وارلیغیمی یاندیریب یاخیر.
قۆی دئییم سۆزومو، آچیلیر سحر،
بیر آزدان یوخودان اۆیانار ائللر.
ازلدن بو اۆلوب عهدیم، ایلقاریم،

یوردوم ستمه، ظلمه، ظفر طبلینی چالمیش،
بو فتح، ظفر، قان تریمیزله سوواریلمیش،
آلقیش، بئله بیر ملته، شن رهبره آلقیش،
هریۇلدا، جیغیرلاردا آخان قان تریمیز وار.
یوز مین وطن عشقینده شهید اختریمیز وار.

دۆلر سۆکولور، کاخلار اوچور فریادیمیزدان،
غفلتده یاتانلار اۇیانیر ارشادیمیزدان،
قاشلار چاتیلیر، سئل گۆز آچیر گورشادیمیزدان،
سلطانلارین امریندن آزاد کشوریمیز وار.
ائللر بولاغیندان سو ایچن لشگریمیز وار.

کئچمیش قاراگونلرده هنر اۇلمادی ظاهر،
باش قوزادی هر کیم، دئدیلر ـ ای متجاسر،
سینمیش قلمیمدن تۆکولور ایندی جواهر،
یازسام نه قدر مطلبیمیز، منظره‌میز وار.
آغ گونلره بۇیلانماغا گئن پنجره‌میز وار.

اغیار اۇته بیلمز داها بو تۇرپاغیمیزدان،
یارپاق دره بیلمز داها یادلار باغیمیزدان،
هرکیم بیزی محروم ائده بو شن چاغیمیزدان،
قارتال کیمی سوزمکده دمیر شهپریمیز وار.
باخدیقجا خزردن، خلیجه داغ، دره‌میز وار.

ترلاندیر آدیم، ائللره باغلاندیم ازلدن،
ائلسیز، اۇباسیز کیمدی بونۇراقی دوزلدن،
غربین یورروشو اوستوموزه قویسا تملدن،

سنگریمیز وار...

دؤردونجو ایله قوْیدو قدم قانلی دؤیوشلر،
واردیر هله ده اوستوموزه کینلی یوروشلر،
غفلتده یاتیب، بیلمدی بو قان تؤره‌میشلر،
داش قلبینه سانجیلماغا مین نشتریمیز وار.
خالق آدلی بیزیم سئوگیلیمیز، کشوریمیزوار.

یئلکن کیمی بختیم آسیلیب ساحیله اثرکن،
ساحیللره چاتماقدا کؤمکچیدی بو یئلکن،
قوی زیلله‌مه‌سین گؤزلرینی یوردوما دوشمن،
مینلرجه شهامتلی، رشید افسریمیز وار.
کارون بؤیو، آددیم باشی، مین عسگریمیزوار.

داغلار، داغا چاتمازسا چاتار، انسانا انسان،
قالمیش بو مثل بیزلره کئچمیش بابالاردان،
بیرگون گله‌جک، حق توتاجاق باطله دیوان،
بوندان ساری داغلار قوْپاران صفلریمیز وار
دوشمنله باریشماز قوْجامان رهبریمیز وار

آزادلیق هئیکلی

آزادلیق آدینی داشییان هئیکل،
وقارلا دایانیب، الینده مشعل.
باخیر نیویورکا، شیطان زرده،
سیخیلیر وارلیغی اشکنجه‌لرده.
دئییر: ای آمریکا، بسدیر اوساندیم،
وجدان آتشینده آلیشدیم، یاندیم.
پولاددان اوْلسام دا اریبه‌رم من،
گؤر نئجه ایلدیریم چاخیر گؤزومدن.
ایچیمدن یانیرام، اوره‌گیمده قان،
سنینله بیر یئرده من اوْلدوغومدان.
بوسؤزه کیم منه نه دئییر دئسین،
کاش الی سینایدی او مهندسین.
اوْ صنعت یاراتدی، آزادلیق دئیه،
وئردی آمریکایا منی هدیّه.
اوگوندن سنینله یاناشییام من،
اؤتن گونلریمین سیرداشییام من،

اگر دوشمه‌سه ده آدیم دیلیندن،

گلسین، اوْنا ویتنامداکی درس، محشریمیز وار.
باشدان ـ باشا یوردوم بوْیو عصیانلاریمیز وار.

شاعر دئییلم، دوْنسم اگر انقلابیمدان،
نفرت ساچیلیر، اهریمنه سوْز ربابیمدان،
خنجر کیمی شعریمده‌کی کسگین جاوابیمدان‌ـان،
فریاد اوجالیر، اتللریمیز، سنگریمیز وار،
توفانلارا لای ـ لای اوْخویان لنگریمیز وار.

۱۳۶۳

ایران خالقینین سسی اوجالدیقجا هر سحر،
دۆغولور آل گونشین
گؤزوندن شلاله لر.
باهارین اۆتموش سنین
یاخینلاشیر خزانین،
زامان آددیملادیقجا
سؤنا یئتیر دۆرانین.
بو حؤکمدورا یازیلمیش سنین مزار داشیندا
سؤنه‌جکدیر گور سسین
ائللرین آلقیشیندا.
اۆندا نورون سپه‌جک
الیمده‌کی مشعلیم،
یۆخسا ایندی یاراشمیر
آمریکایا هئیکلیم.

۱۳۵۹

باطنده قان دامیر فتنه‌لریندن.
سحر صلحه جان دئییب اوْ ناقوربان کسیرسن،
آخشام فانتوم بئلینده،
حرامی تک گدیکده
پامبیقلا باش کسیرسن.
بایراغیندان کسیلمیش، باش آسیلیب آمریکا!
اورک دئییل سینندن داش آسیلیب آمریکا!
گل حقوق بشردن دم وورما سن جهاندا،
بوتون عالم بیلیرکی، بوگون نه سن جهاندا.
مرتبه‌سی چاتسا دا سارایلارین دوْخسانا،
هارلئمده‌کی قارانلیق داخمالارا باخسانا.
اوْردا مطبخ ایینددن
قارغا گؤیده مست اولور،
بو ردا قارا کؤرپه‌لر
زیبیللیکده دوْغولور.
اوْردا غمه نه حاجت.
بوردا اؤلوم فلاکت.
قیلینجین قان تؤکسه ده
اوزون ایللر، فصیللر،
هاپ ـگوپونا بیلمه‌دن
اینانسا دا نسیللر.
دوراجاغام صاباحکی شاهدلر کورسوسونده،
گؤره‌جکسن اؤزونو عدالت گوزگوسونده.
آچاجاغام صاندیغی.
توکه‌جه‌یه‌م پامبیغی.
اوزاق دئییل اوگونلر، یاخینداادیر آمریکا!
مظلوملارین پنجه‌سی، یاخانداادیر آمریکا!

قدّین اوْلار کامان دونیا!

گئجه گئتدی، دان آغاردی،
دئدیک اقبال بیزه یاردی.
کیم سوْووردو، کیم آپاردی
کیمه قالدی سامان دونیا؟!

سن دونیاسان آدین، سانین،
نشئه‌سی وار هر بیر آنین
حربه‌سیندن کوْر شیطانین
الده قالیب یاخان دونیا!

جان اوسته‌دیر «خلیج فارس»
معجزه‌دیر اوْلسان خلاص.
بئله گئتسه اینان قالماز
ساغلیغینا گومان دونیا!

شرقدن غربه اَسن کولک،
مژده وئریر اتک ـ اتک.
قوْی چاغلاسین شلاله تک
صولحه دوْنسون جاهان، دونیا!

۱۳۷۰

دونیا

بیز یۏخ ایکن وارا گلدیک،
آمان دونیا، آمان دونیا!
هئچ بیلمه‌دیک هارا گلدیک،
آمان دونیا! آمان دونیا!

یاشا دۏلدوق، بۏی آتدیق بیز،
حس ائتمه‌دن سنی سنسیز.
بو گونوموز دوننده‌ن پیس،
گولملی‌سن یامان دونیا!

سۏل الینده الوان چیچک،
ساغ الینده زاغلی توفنگ،
ازه‌لیندن ایندیه‌دک
سن همانسان، همان دونیا!

بللی دئییل وارین، یۏخون،
کیمدیر آجین، کیمدیر تۏخون.
کمانیندان چیخا اۏخون

سلیمان گل، سلیمان گل!

شعیرلرین سطیر ـ سطیر
کؤنلوموزه ساچیر عطیر.
«بالاش»دان دا خبر گتیر،
سلیمان گل، سلیمان گل!

الده قلم سنگرده‌یم،
دؤیوشلرده، ظفرده‌یم؛
گئجه‌م کئچیب، سحرده‌یم،
سلیمان گل، سلیمان گل!

تبریز یؤلو چینار ـ چینار،
سن گلمه‌سن قلبیم سینار؛
سلیمانی ائللر قینار،
سلیمان گل، سلیمان گل!

دئدیم دردە چارە تاپیم
شعله ساچدی انقلابیم؛
ایندی گولور سؤز روبابیم،
سلیمان گل، سلیمان گل!

گؤزله‌ییرم «خوی»دا سنی،
یاسدا دئییل، تؤیدا سنی؛
گلن باهار، بایدا سنی ،
سلیمان گل، سلیمان گل!
ایسته‌ییرسن بو یازدا گل،

سلیمان گل!

یۆللارینا الیمده شمع
رستم دئییب سو سپمیشم؛
سنین فیکرین اۆلوب پئشم،
سلیمان گل، سلیمان گل!

منیم هیجریمده یاندین سن،
سنین هیجرینده یاندیم من؛
سئوینجیمیز آچیب یئلکن،
سلیمان گل، سلیمان گل!

اری‌یر یۆللارین قاری،
بیزه قوناق گل سن باری؛
یۆخدور عؤمرون اعتباری،
سلیمان گل، سلیمان گل!

سسینه چاتماییر سسیم،
سندن سۆنرا کیمدیر کسیم؟
قاباغیندا قوربان کسیم،

اوزانان یۆللار

باخدین اوزانان یوللارا
گئتمه ـ دئدیم!
گئتدین.
یولوموز هاچالاندی.
نه قاراگئیدیم، نه ده قیرمیزی
دۆشلرده شلالەلر شاققیلتیسی،
تۆرپاقدا ساریلیق آزاری،
ناودانلاردا بوز سالخیمی،
اۆتوب کئچدی پرده ـ پرده
سسینی آلدیم،
اوزانیب گلن یۆللاردان
گلمه دئدیم!
گلدین
آه، دۆغروسو حئیرانام
بو گئدیشه، بو گلیشه.
آمما اینانمیرام
بیر داها اللریم
اللرینه ایلیشه.

۱۳۷۷

دردینی قوْی آرازدا، گل،
صاف گئجه‌ده، آیازدا گل،
سلیمان گل، سلیمان گل!

گل تبریزه، باخ قانلارا،
شاها قارشی عصیانلارا؛
«توْی توتموشام» سلطانلارا،
سلیمان گل، سلیمان گل!

ظولمت گئدیب، دان سؤکولور،
شلاله تک نور تؤکولور،
دوشمنین بئلی بوکولور،
سلیمان گل، سلیمان گل،

شعر اوزاندی، گل اینجیمه!
فرح گلیب سؤز گنجیمه؛
گل شریک اوْل سئوینجیمه،
سلیمان گل، سلیمان گل!

یوْرسا اگر یوْللار سنی
قوجاقلایار قوْللار سنی؛
ترلان دائیم آنار سنی،
سلیمان گل، سلیمان گل!

۱۳۵۸

رئیقان:

آهای، آهای قرانادا،
پاپاغینی نه‌دن بئله
یان قوْیوبسان بو دونیادا.
قودوردوبدور سنی چؤرک
قولاغینی بورام گرک.

قرانادا:

سالام اوْلسوم پرئزدئنته
قدم قوْیسان بیزیم کنده
گؤره‌رسن کی، پاپاقسیزام،
پاپاغیمی چالدین اوْزون
چؤرک دئدین، چؤرکسیزم
تاباغیمی آلدین اوْزون،
قولاق دئدین، قولاقسیزام
قولاغیمی کسدین اوْزون.
بسدیر داها اوتان، قاماش،
کلک‌لرین اولوبدو فاش.

رئیقان:

یاواش یئری آپارما باش.
یادیندامی اوْن ایل قاباق
سن آتاما یامان دئدین .
اوتوسو بیر پیچاق کیمی
قارپیز کسن شالواریما، تومان دئدین.

قرانادا:

دونیادا بیر مثل ده وار،
هوشسوز اوْلار یالانچی‌لار.

قرانادا

آمئریکانین قرانادیا هجومو مناسبتیله

قرانادا!
کیچیک وطن، کیچیک آدا.
وطنلرین ان کیچیگی
دونیامیزدا کاروان اوْلسب
اؤتنلرین اَن کیچیگی
لبنان کیمی
یانیر اوْدا
کارتئرگئدیر، رئیقان گلیر
عصریمیزی هدەلەین
توفان گلیر، دومان گلیر.
رئیقان دئییر:
بوتون جهان، بوتون اؤلکه
ممکن دئییل کناریمدا نفس چکه.
قرانادا
جاناوارلا بیر قوزونون
احوالاتین سالیر یادا:

سن دئدیگین اوْن ایل قاباق
اکمه‌میشدی آتام منی
دوْغمامیشدی آنام منی
بس یوْخ ایکن سؤیله نئجه
من آتانا یامان دئدیم؟
شالوارینا تومان دئدیم
اوْندا یوخدوم، ایندی وارام.
رئیقان:
اوْدور سنله یوْخدور آرام.
من رئیقانام، اونوتما گل
باشیندا فیرلانیر اجل
یادیندامی کئچن گئجه
گؤیلرده ایلدیریم چاخدی
مشرق زمیندن مغربه
قویروقلو بیر اولدوز آخدی.

خوزستانلی پارتیزان

خورمالیقلار کؤلگه‌سینین،
بولاقلاری گؤزه ـ گؤزه.
گلین، قیزلار سحر ـ سحر،
سو دوْلدورور کوزه ـ کوزه.

هاوا ساکت، قولاق سسده،
بیر پارتیزان کؤنلو خسته،
یاخینلاشیر بولاق اوسته،
اطرافینی سوزه ـ سوزه.

قیزلار دئییر: ای پارتیزان،
نه‌دن اوْلوب رنگین خزان،
سؤیله، یوخسا یارالیسان؟
قانین آخیر، سوزه ـ سوزه.

ـ من بسیجم، بودور پئشم،
انقلابا آند ایچمیشم،
اروندروددان کئچمیشم،و

ای کارگر ایره‌لی

ای کارگر!
ایره‌لی، ایره‌لی
مایین بیری
آد گونوندور.
عصریمیزین آرخاسیندان
آخیب گلن،
یاد گونوندور.
ای کارگر!
کوره‌گینده قامچی یئری
زوْلاق ـ زوْلاق،
صاحبکارلار دونیاسینین حؤکمونه باخ.
سن باخدیقجا قوْلونداکی
زنجیرینه،
دئییرسن کی؛ بو دونیادا
بو زنجیردن سوای منیم
نه‌ییم واردیر،
نه صاباحیم
نه اَینیمده گئییم واردیر.
سن باخدیقجا قوْلونداکی
زنجیرینه،
هارای سالیر توْخوندوقجا بیر ـ بیرینه.
آفریقادا، آسیادا
نه فرقی وار،
بو زنجیری پارچالایان قیران کیمدیر؟

غواص کیمی اوزه ـ اوزه.

کئچدیم دوشمن آرخاسینا،
داش باغلادیم یاخاسینا،
آتدیم عدم دونیاسینا،
من عراقی گزه ـ گزه.

توفنگیمله بیر دوشمنه،
هجوم ائتدیم دؤنه ـ دؤنه،
اؤ سؤن دمده باخدی منه،
دؤداغینی بوزه ـ بوزه.

یوروش ائتدیم هنگ اوستونه
سئومدگیم رنگ اوستونه
سینه گردیم جنگ اوستونه
آزغینلاری ازه ـ ازه

انقلابی سئویب، آندیم،
وطنیمدن آرالاندیم،
غربت ائلده یارالاندیم،
آغریسینا دؤزه ـ دؤزه.

قیزلار بیردم پارتیزانی
آلقیشلادی مرد انسانی
دسته توتوب گول، ریحانی
یؤللارینا دوزه ـ دوزه

۱۳۶۰

یالانچی پهلوان

آگنینده اووئرکوت، چیگنینده توفنگ،
سینه‌سین گره‌رک اؤنومده دوردو.
گؤرکمینده وقار، سسینده آهنگ،
باشی بولودلارین گؤزون اؤیوردو.

دئدی: باخ آلنیما... ازلدن اؤردا،
یازیلمیش قهرمان دؤغولموشام من.
قانلی دؤیوشلرده بؤراندا، قاردا،
قارتالام، شاهینم، قاراقوشام من.

قلبیم سیغیشماییر آسمانلارا،
اولدوزلار همدمیم، آی سیرداشیمدیر.
اؤلسم ده قوشوللام کهکشانلارا،
گونش قبریم اوسته مزار داشیمدیر.

انقلاب بئشیگیم، اومیدیم سلاح،
تئیله‌ییم بو منیم طبیعتیمدیر.
خالق دئیه چکسم ده جیگریمدن آه،

گونش اوزلو پرولئتار.
بو دونیانین،
بیر اهرمی وارسا اگر
الینده‌کی بایراغیندیر
استعمارین مزارینا تۆرپاق تؤکن
اینام آدلی دایاغیندیر.
ای کارگر!
دونیا دوروب سالامینا
شعاریندان آخیب گلن
کلامینا.
آدیملارین متین ـ متین
آلنینداکی آخان ترین،
اوْ حکمتین
دامجیسیندان
ایشیقلانیر یئر کوره‌میز
یاشیللانیر داغ ـ دره‌میز.
او گون کی، سن
حقّیم دئیه دانیشدیقجا سندیکادا
شیکاقونون کوچه‌لری دوشور یادا
او گونلرین خاطیرینه
بو گون سنین آد گونوندور
کئچن عصرین آرخاسیندان
آخیب گلن، مایین بیری
شاد گونوندور
ای کارگر!
ایره‌لی... ایره‌لی!

۱۳۵۹

ترلانین هایی

مهربانلی شاعره

شاعر سسله‌‌يیردیم مهرباندا من،
چاتمیردی بیر یانا هایی ترلانین.
گون اؤلدو گورلایان سسینی آلدیم،
داغلارا بؤی دئدی، بؤیو ترلانین

اوزونو بیر دفعه گؤرمه‌سم ده من،
تئلیمی ـ تئلینه هؤرمه‌سم ده من،
سنه بیر دسته گول درمه‌سم ده من،
ایلک گؤروش...سئوینجی تؤیو ترلانین

شاعریم هارداسان؟ هانی گور سسین؟
دؤیوش میدانیندا وورها ـ وور سسین،
یاز، یارات، اوجالسین او مغرور سسین
دورولسون هاواسی، سویو ترلانین.

درین بیر دره‌دیر، نشعه‌دن غمه،
شعرینین عطریله گلمیشم دمه،

بو دا ائللریمه محبتیمدیر.

اوْ باخدی گؤیلره، بیر آه دا چکدی،
آچدی شهپرینی اوجالسین گؤیه،
دئدیم: بو پروازین نه‌یه گرکدی؟
اوْ گئتدی گؤیلردن باج آلسین دئیه.

سسله‌دیم: آی یازیق، خیال آتیندا،
نه‌دیر فضالاردا قوردوغون چادیر.
سن اوْزون گؤیلرین یئددی قاتیندا،
سئودیگین خالق ایسه بو تورپاقدادیر.

۱۳۵۸

محنتیم اوجادا، بختیم درینده،
گؤزونه تؤر قؤنوب گؤیون، یئرین ده،
هله ده عسگر تک سایير یئرینده،
سارابی، مرندی، خویی ترلانین.

گنجه‌دیر، اولدوزو، آیی گؤرونمز،
قیشدایام، باهاری، یایی گؤرونمز،
بیر شعیر یازمیشام تایی گؤرونمز،
سنه‌دیر بو حقی ـ سایی ترلانین.

۱۳۷۷

من همان ترلانام، آماندیر دئمه.
هایی گئدیب، قالیب وایی ترلانین.

وطنین گؤیلری سیرانگاهیمدیر،
قلمیم، ایناميم شن صاباحیمدیر،
دیل دردی قلبیمدن قوْپان آهیمدیر،
ازلدن بو اوْلوب پایی ترلانین.

ترلانام، ترلانا باخیب آد آلدیم،
یئتمیشدن سکسنه اوْتوب اوجالدیم،
هله دئمه‌میشم ای وای قوْجالدیم،
هانی بو اوچماقدا تایی ترلانین؟

اؤزون مهربانلی، آدین «مهربان»
کند ایدی، شهره دؤندو آن ـ با ـ آن،
قوْپسا بیر له‌له‌یی قانادلاریندان،
ییخار قایالاری قییی ترلانین.

«وورغون» بیر عماندی، داغدی، هنردی
اوْنون هر شعرینه ائل گووه‌نردی،
وورغون اوْلماسایدی قیشا دؤنردی،
شعیری، باهاری، یایی ترلانین.

متین‌دیر قلمین، متینسن اؤزون
شعیرله چاغلاسین گئجن گوندوزون
یوْللار آیریجیندا، آختارسان دوزون
سسینه سس وئرر هایی ترلانین

دونیا دئدی بو ادراکا مین احسن.
دمیر دیشلی داراغیندا داراندین،
آخیر چیخدین انسانلارا غنیم، سن.

گون چیخاندان، گون باتانا یئل اسدی،
ائندی یئره شهپریندن بیر لەلک،
آوروپادان واشینقتونا یئل اسدی،
دونیامیزدا هم سئویلک، هم سئوک.

سنین بیر جوت قانادین وار، ساغیندان،
هراسان‌دیر یئرده انسان، گؤیده گون.
بیر گون سنی سئل قوْپارار تاغیندان،
بویا ـ باشا یئتیشنده ارکؤیون.

سوْل قانادین اومید، حیات، گؤی چمن.
داغ چاپیلار قدلتینله بو آندا.
گل سینەنه بیر دسته گول تاخیم من،
قوزغون اوْلما، گؤیرچین اوْل جهاندا.

سنین اولو قدرتینه یاراشماز،
راکئتلرین قوْینونداکی دار یئرین.
چیخ گونشه، خئیرله ـ شر باریشماز،
دونیامیزین قوجاغیندا وار یئرین.

قارا قوزغون

آتوم سیلاحی‌نین لغو اولونما مقاویله‌سینین
باغلانماسی مناسبتی ایله

قاراقوزغون دایان دئدیم! سئحیرلی،
طاعون کیمی سوروندوگون ندن‌دیر؟
غضب دوْلو اؤلوم ساچان او کیرلی،
قارا دوْنا بوروندوگون ندن‌دیر؟

کیمدیر سنی تاخت اوستونه میندیرن؟
قانادینا سیغال وئرن، حال توتان،
کیمدیر سنی آسماندا دیندیرن؟
اولدوزلارا میدان دئین شارلاتان.

چکیلنده آدین، سوسور کؤرپه‌لر،
دم یئرینه بئشیکلره غم دولور.
قی وراندا نفه‌سیندن قوْپان شر،
آنالارین گؤزلرینده عکس اؤلور.

سن انسانین ادراکیندان یاراندین،

آت اؤینادیر، جؤلان وئریر کمنده،

سن قاپیدان قؤوسان اؤنو اوتانماز،
پنجره‌دن باشین سؤخار اوسانماز،
میریلدانار، صبحه کیمی یاتانماز،
نقشه چکر بو شهره، او کنده.

باغاگیرر، دیله توتار باغبانی،
داش توللاماز جوت گؤرمه‌سه آلمانی،
هاردا گؤرسه، اؤلوب گئدن انسانی،
گؤزو قالار بورروندوگو کفنده.

غارت ائدیب چاپدیغینا سود دئییر،
دؤشانا قاچ، تولکویه ده توت دئییر،
وئردیگی بیر آلدیغینا دؤرت دئییر،
زهرمار اؤلسون بئله خودپسنده.

گلین دؤیوش قلعه‌سیندن اؤتک بیز،
صلح آدینا داشدان دیوار هؤرک بیز،
گون اؤلسون کی، اؤ گونلری گؤرک بیز،
ساغلیغینا مجلس قوراق چمنده.

رئیقان گلیر

رئیقان گلیر، لاخلاییبدیر اومباسی،
نوترون آتوملا دولودور تۏرباسی،
تهدید ائدیر قۏلتوغوندا بۏمباسی،
آوروپادا، آسیادا، یمنده.

نئفت ایینی او تئز دویور، تئز قانیر،
فانتوم وئریر، وعده وئریر حاللانیر،
گاه دا قیزیر، شیللاق آتیر تولّانیر،
دئییر دونیا نه سنده‌دیر، نه منده.

آمریکادان هر نه دئسن باش وئرر،
کلک قورار، زر یئرینه داش وئرر،
حیله گلر، گۏزلرینده یاش گلر،
کاسادلیغی بازاریندا گۏرنده.

رئیقان گلیر، صلحو گۏرور منگ اولور،
دونن آرتیس، بو گون تیمورلنگ اۏلور،
عصیان گۏرور، دونیا اونا تنگ اۏلور،

ایندی ندندیر بئله؟
آسماندا توی ـ دوگون
گؤز وورورلار ارکؤیون
تهرانین اولدوزلاری.

بیر زامان قمرخانیم
بولودلاردا چادرا تک
بوروندی یاشماغا.
دئیردیم مندن کوسوب،
حاضر دئییل منیمچون
اوره‌گینی آچماغا.
ایندی گؤز وورور منه
آچیب اؤز سینه‌سینی
دئییر قرباندیر سنه.
گؤزوم قالیب سمادا،
گولور عشقین ایلقاری
آسماندان نور تؤکور
تهرانین اولدوزلاری.

دان اولدوزون اؤباشدان
قاش ـ قاباخلی گؤرردیم،
گاه دا چکردیم نازین...
اؤنون توزلو، غبارلی
تئللرینی هؤرردیم.
ایندی تبسم دؤلو
دؤداغیندان بال دامیر.
دؤننکینه اؤخشامیر.

تهرانین اولدوزلاری

گؤر نئجه آسماندا
جلوه‌لنیر گلین تک
تهرانین اولدوزلاری.

هر اولدوزدان رنگ ـ به ـ رنگ
نور تؤکولور اوزومه.
گؤز وروروام، مین یئردن ـ گؤز دیکیلیر گؤزومه.
هر بیریسی بیر اینجی،
الهامیمین سئوینجی،
تهرانین اولدوزلاری.

طاغوت زامانیندا من
بئله پارلاق گؤرمدیم،
تهرانین اولدوزلارین.
سؤنسوز المدن سوای،
باشقا سایاق گؤرمدیم
تهرانین اولدوزلارین.

بیزیم نفسیمیز وار،
ایندی‌مین داستان دئییر
اوْخونمامیش هر کتاب
قیزیل خطله حک اوْلوب،
بایراغیندا انقلاب.
اوْدور عرش فلکده
دیللندیرن سازلاری.
ساغلیغینا ال چالیر
تهرانین اولدوزلاری.

۱۳۵۸

هؤروکلری شلاله،
سانکی یئتیب وصاله
تهرانین اولدوزلاری.

سسله‌دیم دان اولدوزون
دئدیم گل آچ بوسیرری
ای سحرین جارچیسی.
هاردا قالدی دوننکی
غملی باخیشلاریندان
دوْغان دردین آجیسی،
یوخسا آنامیز گونش
تازه بیر اوْغلان دوْغوب؟
بلکه ده بوندان ساری
جلوه‌لنیر هر گئجه
تهرانین اولدوزلاری.

نازلاندی دان اولدوزو،
دئدی: غافیلسن ندیر؟
یوخسا دئییرسن بیزه
اولدوزلار افسانه‌دیر.
بیزم ده عشقیمیز وار
اوْنسوز غنچه گول آچماز،
شاهلار حؤکم ائدن ائلده
اولدوزلار پاریلداماز.
بیزیم ده حسّی‌میز وار،
نوروموز سسیمیز دیر.
یئرین دامارلاریندا،

گؤزلری یئددی رنگله بویانان،
یئری گؤردو.
زیروه‌سینده بولودلار قالاق ـ قالاق
کؤکسونده مئداللار قاتار ـ قاتار
گؤزلرینده قارا گؤزلوک
سینه‌سی
اؤزوندن قاباق
بئلیندن آسیلمیش سیلاحلار
آتوم بمباسینداان توتموش
راکئته، توپا، تانکا قدر
دونیانی گؤرن کیمی
تانیمیشدی آی
اؤنون جلالینی گؤروب
اؤنونده آگیلدی قات ـ قات.
دئدی:
«منیم بیر آدیم آی‌دیر،
بیر آدیم قمر.
قونشولوقدا کیچیک اؤلسام دا
حؤرمتینی پوزمامیشام.
گونشین نورونو
سنه باغیشلاسام دا،
بؤیوکلوگونو، کیچیکلیگیه یؤزمامیشام.
آمما سن منیم
سوکوتومو پؤزوب،
منلگیمی مندن آلیب،
یئله سووروروسان.»
یئر دئدی:

يئرله آيين ايلک گؤروشو

دهشتلی بير سسدن
يوخوسوندان اؤياندی آی.
عؤمروندە
گؤرمديگی،
بيلمديگی،
منظرەنين قاباغيندا دایاندی آی.
ـ بو ندير؟ هيهات!
يوخسا تمليندن دگيشيبدير کاينات.
قاپيما داش آتان،
اؤزومو، اؤزومدن بوشادان
کيمدير، کيم؟
ازليندن منم
بو يئرلره حاکم.
قهقهەلی بير گولوشدن
ديسکيندی آی
قاشلاری چاتيلدی،
پنجرەنی آچدی تای ـ با ـ تای.
باشی اولدوزلارا دایانان،

«ـیات قمر خانیم،
یات
گونلرینی
بیر ـ بیرینه سات
کایناتین قلبینده دونیالار یاتار
ایشلر بئله گئتسه
نوبت سنه ده چاتار.

«منیم بیرآدیم یئر،
بیر آدیم یئنگی دونیادیر.
یئر منیممدیر، من یئرین.
باخیب یاراغیما
گئتمه چوْخ درین!
بیزیم عالملری یوْرور گمانلار
سنده قیزیل، آلماس، اورانیوم دا وار.»
آی دئدی:
«عالملر ندیر؟»
«ـ اوْخوموش ذکالی، مدریک انسانلار»
ـ «انسانلار ندیر؟»
«ـ منیم کوْلگه‌لریم.
اؤلدورنلری ده وار،
اؤلنلری ده.
آغلایانلاری دا وار،
گولنلری ده.»
«اوْ پارلاق مئداللار ندیر سیننده؟»
ـ اؤلنلرین قان باهاسی!
ـ بئلیندن آسیلانلار؟
ـ قالانلارین اینتهاسی...
یئرین سؤزلریندن
دوْلوخسوندو آی.
دئدی:
«ـ منی بئزیکدیردین، دونیا!
من سوکوتو سئویرم،
یوخوم گلیر.»
یئنه قهقهه‌سی قوْپدو دونیانین

تاراق!
اۆن سیرادا الینده پرولتار بایراغی
بیر کارگر
دوشدو تۆرپاغا
سینه‌سی بۆیاندی لاله رنگینه.
سۆل الی یئرده
سۆلوندا بایراق
دالغالانیر هاوادا.
ـ آه منیم قارداشیم
یارالاندین؟
یۆخ،
هله ده داغلاردان اوجادیر باشیم.
قالما قئیدیمه!
بایراغی وئریرم امانت سنه
آل، ایره‌لی، قالدیر گۆیلره.
بیر آز دا قالدیر،
اۆنسوز دا عۆمروموز بیر قالماقالدیر.
ایکینجی بایراقدار...
باخیب غضبلندی سیلیندیر پاپاق
ـ آتش!

تاراق!
تاراق!
او دا حق یۆلوندا دوشدو تۆرپاغا.
اوچونجو بایراقدار،
دۆردونجو بایراقدار...
بو بایراق بیر داها یاتمایاجاقدیر
کارگرین سسی یاتمایاجاقدیر

بیر مای‌گونو

پلاکارتلار یئلله‌نیر
یئل ووردوقجا هاوادا.
اوستونده یازیلیب:
سکگیز ساعاتلیق ایش‌گونو،
حقوقلاری آرتیرین!
بیزده دؤزوم اؤلسا دا
قلبیمیزده کین ده وار.
محو اؤلسون فهله‌لرین
قانین سؤران آغالار.
دوشدو همهمه.
سرباز دسته‌لری بودور قارشیدا
باشیندا سیلیندیر پاپاق:
ـ هامی ایشین باشینا دئییرم سیزه!
یؤخسا داغ چکرم اوره‌گینیزه.
ـ بیز حاقّیمیزی ایسته‌ییریک!
سیلیندیر پاپاق:
ـ آتش!
تاراق!

اوجالانلار

«پامیر داغین افتخارلا فتح ائدن و بو یولداجانلارینی قوربان وئرن حسین حراستی و عبدالحسین عزیزی‌نین شرفلی خاطره‌لرینه»

اوگوندن کی، شاعر اوْلوب قدم قوْیدوم بو عرصه‌یه
شعره‌یمدکی نه گؤز یاشی، نه مرثیه
قهرمانا اوْلوم اوْلماز،
ساچ یولماغا ندیر نیاز.
اجل ایله اوْلنلره عزا گرک،
حقیقته، حرّیته گولنلره عزا گرک...

***

... پامیر داغی آچیق فضا
قهرمانلیق حماسه‌سین یازا ـ یازا
اوْنلار عرشه اوجالدیلار
اوجاص‌نا ندیر عزا؟!

عصرین، ایلین فصل‌لری،
ستارخانین نسیللری
داغ اوستونه داغ چکدیلر وطنیمین اصیل‌لری.
گونش یوْرغون،

قارداشیم، کارگر او گوندن بری،
مای گونو آدینلا چکیلیر قوْشا.
دونیانی جنّته، دوْندرن الین،
لایقدیر سؤیله‌سم مین بیر آلقیشا.
بو بایرام گونونده گونش ده گلسین،
سنینله بیر یئرده یاناشی دورسون.
باخیب حسرت ایله کاپیتالیستلر،
اوْنونده قول کیمی بوْینونو بورسون.
بوگون قدرتینه اینانمایانلار،
صاباح هنرینه باش اَگه‌جکدیر.
سنین دوشمنلره غالبیتین،
حیاتا عشقیندیر، بیر ده امکدیر.
کارگر، بایرامین اوْلسون مبارک،
گله‌جک گونلرین اوغورلو اوْلسون.
آلنیندان تؤکولن تر دامجیسیندان،
ایران گؤیلرینده شفق دوْغولسون.

دۇنون گئری، دۇنون گئری.

مقصدینیز منه بللی،
سهل سایدیز بو محلّی،
چوْخ چتیندیر بونون حَلی
دۇنون گئری، دۇنون گئری

ایگیدلریم داغین ضرب‌الاجلیندن ـ
تنگه گلیب اوْنون مغرور عملیندن ـ
سسلندیلر؛
پامیر داغی سیلکه‌لندی تملیندن:
«ـ آهای پامیر، ندیر بو راز؟
لوْوغالانما، دایان بیر آز!
دوست آراسی بئله اوْلماز
یوْل وئر بیزه، یول وئر بیزه.
اوستادیمیز حراستی،
اوْندان آلدیق فراستی،
آلما بیزدن بو فرصتی .
یول وئر بیزه، یول وئر بیزه،

دۇنوم یوْخدور، کلام قیسا
بایراغیمیز سانجیلماسا.
بیز گلیریک باتما یاسا،
یوْل وئر بیزه، یول وئر بیزه.

یاراقلاندی، قاتارلاندی قارتاللاریم،
یوک چکیلدی کورکلره تاریم ـ تاریم.

آسماندا یوخدور خلاف؛
اتکلرده هاوا آیدین، طبیعت صاف.
قایالاردا اوچ عنادلی قارتال سوزور.
قانادلاری قاییم ـ قیوراق سرحال سوزور
اوجالارا اوجالدیقجا کولک سسی،
هربیر داغین کلّه سینده آغ شلمه‌سی،

پامیر یاتیب پریشان حال
یوخوسوندان اؤیاندی کال
ـ آهای کیمسن؟
اؤز حدیندن آشان کیمدیر؟
قوْروغومو پوزان کیمدیر؟
من بیر داغام هیمالیانین قان قارداشی،
توفانیما دؤزه بیلمز هر بیر ناشی.
هر داشیمین مین خنجری، مین نیزه‌سی،
هر دره‌مدن نعره چکیر اؤلوم سسی،
هر یئته‌نه یار اوْلسایدیم لاغ اوْلمازدیم؟
پامیر اولوب قوش قوْنمایان داغ اوْلمازدیم.

آختارمایین منده کرم،
نه قاپیم وار، نه پنجرم،
دیز چؤکرسیز بیرم ـ بیرم،
دؤنون گئری، دؤنون گئری.

من بیر داغام، من پامیرم،
طیلیسیمدیر هر بیر دره‌م،
جان آلماغا تکم، بیرم،

نقابینی آچدی گونش، چکدی هارای
دئدی: ـکیمدیر منه یاخین سیزدن سوای،
تۆی توتموشام بو وصلته سئوینجیمدن اسه ـاسه،
تئل وورموشام قمرخانیم قدم قۆیسون بو مجلسه...

فاتحلرین بو دمینده
ایگیدلرین گۆرکمینده۔
جانلانیردی قۆجا داغین عظمتی
آلقیش دئییر دوستلارینا «حراستی»
نفس آخیر دوداقلاردان دوداقلارا،
عصیان گئدیر گۆیده، بیر ده حۆکمه، دارا.
مشعل یانیر، تۆی ـدویوندور هر جیغیردا،
بوز تپه‌لر، یانیق چۆللر چال ـچاغیردا،
قۆل ـبویوندور ظفر طبلین ووران قۆللار،
هارای چکیر، بیزیک غالب، مرد اوغوللار.
پامیر یانیر، پامیر چیخیب اۆز طبعیندن،
بایراق اسیر کولکلرین غضبیندن.

«حراستی» خزریم تک لپه‌لندی،
«عزیزی»نین گۆزلریندن نور الندی.
گور سسلری وطنیمین داغلارینا سپه‌لندی:
«داغ قۆینوندا قارتال قوشام،
چونکی آزاد یارانمیشام،
آرینمیشام، دارانمیشام
طبیعتین داراغیندا.

پامیر منیم آلتیمدادیر،

هاوا توتغون، چیسگین دومان، یوْللار اوزون،
نفس دوْنور قامچیسیندان قارین، بوزون.
اوْنلار اوچور سوْن زیروه‌یه، هجومدادیر،
بیری دئییر: پامیر منیم اوْوجومدادیر،
بیری دئییر ـ اوستادیما منم بنده،
بیر کمندله مین زیروه‌نی سالار بنده.

یوْللار یاری،
قایالاردا گئدیر یاریش،
کاروان قالخیر آددیملاری قاریش ـ قاریش
قاشلار قیروو، ساچلاریندا بوز سالخیمی،
هرآددیمدا سوْن زیروه‌یه باخیر هامی.
ـ آه، چاتمیشیق،

«حراستی» غرّه‌لندی.
کولک دؤیموش گؤزلریندن نور الندی...
پامیر گولور توفانلارین کؤته‌گینده،
قارلی باشی اولدوزلارین اته‌گینده.
بولودلار دا سجده قیلیر،
گاه آچیلیر، گاه قیوریلیر.

قارتاللاریم سوْن هجومدا، سوْن یوروشده،
سعادتدیر غالبیت هر دؤیوشده.
داغ دارالیر باش یوخاری اوجالدیقجا،
گؤزلر گولور چال پاپاقدان باج آلدیقجا.
بودور پامیر مات اوْلموشدور بو سنگرده
محو اوْلوردو بولودلار دا پرده ـ پرده.

«حراستی» چکدی هارای:
ـ آمان فلک سن نه سایدین، من نه سایدیم.
جان «عزیزی» کاش یئرینه من اؤلایدیم.
یئرده انسان، اوجالاردا قارتال منم
زیروه‌لره بایراق ووران درحال منم
بوتون داغلار تانیر کیمدیر«حراستی»
من اونلاردان قازانمیشام بو خصلتی.
ـگلدیم دئدی، دره‌لره باخدی یئنه
سال بوزلارین سینه‌سیندن ائنه ـ ائنه
دئییر: دؤستون آتان دئییل «حراستی»
اجدادیمدان قازانمیشام بو خصلتی
ذهنیندن مین خیال کئچیر، او بی‌قرار،
آیاقلاری بوز اوستونده توتمور قرار.

قورونماقچین گاه ییغیلیر، گاه آچیلیر،
اوزاقدا بیر قارالتیدان اوره‌گینه نور ساچیلیر.
فقط داغدا کولکلردیر اوغولداشان،
«عزیزی»دن نه بیر خبر نه بیر نشان.
اؤ چوخ گزدی دره ـ دره،
نظرینی جلب ائله‌دی بیر منظره:
ـاؤ بوز قایباشینداکی گؤرن کیمدیر؟
ـیؤخسا منیم قان قارداشیم «عزیزی»مدیر؟
گؤزلرینه گومان گلدی،
دیزلرینه توان گلدی.
نه بیر شاختا ـ سازاق آندی،
هیچ بیلمدی نه زاماندی.
گؤردو دوروب عزیزینین باشی اوسته،

گؤيون يئددی قاتينداديز،
هنر انسان ذاتينداديز،
كؤنلوم داغلار سؤراغيندا.

داغلار داغی چيگنيمده‌دير،
زر كؤينه‌يی اَينيمده‌دير،
مين بير ديلک بئينيمده‌دير،
صاباحيمين سؤراغيندا.

بير آبيده ياراتميشام داشی مرمر،
باغچاسيندا گوللری تر.
سالاجاغام ساوالانين ديک باشيندا،
حياتيمين، اؤز عؤمرومون بو ياشيندا،
ديواريندا يؤناجاغام پامير داغين
زيره‌سينده فاتحلرين آل بايراغين»

وداعلاشيب، اونلار ائنير نارين ـ نارين،
غالب چيخان عهده‌سيندن بير ايلقارين.
بوز قنديللر حصار چكيب، يؤللار اوزون،
كولک چيرپير گؤزلرينه قارين تؤزون.
توفان چالير، قار اؤينايير، هاوا قورشون
آلماقدادير داغچيلارين عقلين، هوشون
داغارجيق بوش،
قارينلار آج،
شپه گلير باشيندا تاج.
«عزيزی»نی جايناغيندا چالدی بهمن
بير سس گلدی دره‌لرين اته‌ييندن

ساحیلیم منیم

ای کؤنول مولکونه نور ساچان قیزیم،
سحریم، سئوینجیم، سئویلیم منیم.
سنسیز بیر گمییدیم غم دنیزینده،
سن اؤلدون، گؤروندو ساحیلیم منیم.

باهار کوله‌گینین توتوب الیندن
بؤی آت، اوجال، دؤنمه اؤز تملیندن.
بیر چلنگ هؤره‌رم سنین تئلیندن،
بزه‌رم گونشی، سئوگیلیم منیم.

عؤمور باغچاسیندان بیر لاله دردیم،
اوغروندا هر درده سینه‌می گردیم،
بیر قارداش قازانسام سنه، نه دردیم،
بو اؤلوب ازلدن نیسگیلیم منیم.

بو گون بیر غنچه‌سن صاباح بیر ملک،
اوخشاسین روحونو اَسن هر کولک،
سنی آت بئلینده گؤرسم هجر تک.
دئیه‌رم بار وئریب حاصلیم منیم.
ائللر وجده گلیر آدیندان سنین،
دؤیمارام آدینین دادیندان سنین،
سن آذر قیزیسان اؤدوندان سنین،
گؤر نئجه نورلانیب منزیلیم منیم.

۱۳۷۵

قیروْو قوْنوب یارالانمیش قاشی اوسته.
ای اوخوجوم، بو صحنه‌نی سیز دئیین، سیزا!
نئجه یازیم؟ طبعیم یوْرغون، قلم عاجز.

«مسعود» داغدا باتیب قارا،
آددیملاییر شپه‌لری یارا - یارا.
هله اوْنا آیدین دئییل بو ماجرا.
گلدی بهمن اوچان یئره
بیلدی ندیر بو منظره.
جیگریندن چکدی بیر آه،
دئدی: یاندیم آمان آللاه
او سسلندی:

جانیم داغلار.
غربت ائلده غریب آغلار.
دوستلاریمی قایتار منه،
اوزو قارا نئجه دؤنوم من وطنه؟!

بیر سس گلدی،
سؤز دئمگه دیلیم گلمیر
باخ دره‌یه، یاسا باتیب قوجا پامیر.
اوْ جان آتدی دره‌لره، دایانمادی،
قایالاردا گؤردوگونه اینانمادی،
«حراستی» سال بوزلارین آیاغیندا،
«عزیزی»ده قوجاغیندا.
هرایکیسی ابدیت سوْراغیندا.
سانکی اوْنلار سالام دئییر دوز ایلقارا،
هئیکل کیمی میخلانیبلار قایالارا.

۱۳۷۵

ـ حئیرانام، قالمیشیق سؤز
دارلیغیندا.
نئچین نه واقتاجان داش اؤلوب قالاق؟
کؤهنه شعریمیزین
مزارلیغیندا.
دئدیم:
ـ بیر ائلین، بیر یوردون اؤز دؤرانیندا،
بولاغی اؤلماسا
کوزه‌سی اؤلماز.
صنعتکار الیله یوغرولان شعرین،
اینان کی، کؤهنه‌سی، تزه‌سی اولماز.

فضولی شعرینین سحری بیر عالم،
من اؤنون سحرینی نئجه آنماییم.
ایندی اؤ عالمی
کؤهنه‌لیک سانان،
بیر شاعر سؤزونه نئجه یانماییم.
هله ده، صابرین، نسیمی‌نین ده،
روحونو آلماغا خوف ائدیر اَجل.
دونیایا سیغمایان
اؤ انسانلاری،
کیچیک بیر مزارا سیغیندیرماگل.
دومانلی فیکیرلر
دولانیر بعضاً
قؤشمالار کؤهنه‌لیک،
«شعرنو» تزه.
کؤهنه‌لیک نامینه؛ بو دوزگون دئییل،

شعیرده تزه‌لیک و کهنه‌لیک

شعر مجلسینده مغرور دایاندی،
گؤیلری یئرلره
توْخودو شاعر
خیالیندا اؤتگم سربست شعرینی،
فخرایله حضارا اوْخودو شاعر.

«قدملریم چیگنیمده
بارماقلاریمین بیک‌لرینده
پنجره‌نی گمیریردیم
کوچه‌ده چاققال اولاییردی»

آلینلار قیریشدی، قاشلار چاتیلدی،
هر شاعر ذهنینه
قوْندو تعجب.
دئدیلر، بو شعرین سیررین آچ بیزه،
یوْخسا شعیر طبعین باشیندان کؤچوب.

شاعر لؤ غالاندی: دیللندی بیردن،

آلداتمادینمی؟

هرگون مین ناز ایله چیخیب قارشیما،
سئویب ـ سئویلمگه جان آتمادینمی؟
عشقین نه اوْلدوغون بیلمزدی کؤنلوم،
اوْزون بو سئودانی اوْیاتمادینمی؟

عشقین شراره‌سی چاخدی گؤزوندن،
دئدیم، ای فیتنه‌کارا چیخما اوْزوندن.
گوللو یاشماغینی آچیب اوزوندن،
گؤز آتیب، قاشینی اوْیناتمادینمی؟

قلبیمی ایسته‌دین، وئردیم، باش اوسته،
قوْندو گولوشلرین بیر جوت قاش اوسته،
سیندیردین عهدینی، چالدین داش اوسته،
وئردیگین ایلقاری اونوتمادینمی؟

دینله گؤیرچینیم، گل منی، دینله،
عشقیمین داستانی اوْتوب سینینله،
بیرگون پنجره‌نی آچیب الینله،
منه بیر دسته گول سن آتمادینمی؟

دئدیم، هاردا قالدی شیرین دیللرین،
دئدین: فاصله وار دریادان درین.
دئدیم: کؤرپو اوْلسون قارا تئللرین،
یوْخ دئییب ترلانی آلداتمادینمی؟

قوْشمانی گوْندرک گئدر ـ گلمزه.

دوننکی شعرینه گورونمه سن، سن،
بو گونکو شعریندن قلمین کوسر.
دره‌دن زیروه‌یه باخان گوْزلرین،
قارالار دفترین
لوت عریان گزر.
تزه‌لیک کوْهنه‌دن دوغولان کیمی،
«شعرنو» دونیایا گلیب، خوْش گلیب.
دوْغولان کورپه‌یه
ائله‌جان وئره‌ک،
دئمه‌سین دونیایا الی بوْش گلیب.

بایاتی، گرایلی، آتالار سوْزو،
عنوانیم، پاسپورتوم، اوْز کامیم منیم.
دونندن گوج آلام،
بو گوندن اومید،
باخ بودور شعریمده الهامیم منیم.

۱۳۷۷

بیر اسیمله بوداغینی ائتدیم تارومار.
هاردا قالدی، منه میدان دئین گونلرین،
مزارینی من قازمیشام دریندن ـ درین.

یاشیل دوْنو دالغا ـ دالغا قیوریلان چینار
نعره چکدی، نعره‌سیندن سارسیلدی عالم.
یارپاقلاری پره‌ن ـ پره‌ن سوْوروْلان چینار،
دئدی: ـ شرّین خصلتیندن دوْلموش پیالم.

ائشیت! توفان، سن اسمکده اوْلسان دا اوْتکم
من چینارام، آنام توْرپاق، جهاندیر اوْلکم

عبث شئیدیر بو روزگارین، بئله اسمه‌گین
اسمه‌گینله وارلیغیما کمند آتماغین
عادتیندیر یاشیللیغی آسیب، کسمه‌گین
انسانلارین نفه‌سینه زه‌هر قاتماغین

قوزغون کیمی جوْولانگاهین آسماندی بیل
یوْخا چیخیب ال ـ آیاغین یئره بند اوْلا
قانادینا گوْونسن ده، بو ممکن دئییل
داغ نفسلی چینارلارا خداوند اوْلا.

من چینارام، یاریم توریاق، واریم دا توریاق،
شرگوْزونه سانجیلاندا یاشیل دونومدور.
بئله توفان، بئله روزگار، بئله اوْیونجاق،
چوخ گوْرموشم، نه اوّلیم، نه ده سونومدور.
۱۳۷۲

چینار و توفان

یول قیراغی، یاشیل چمن، مغرور بیر چینار
کولک اسیر، یاخاسینی، ییرتیر بوداقلار.
یارپاقلار دا یئر سوپورور، ساچین یوْلمادا،
چمن کوسوب، بو دهشته حئیراندیر اوْ دا.
قوشلار سوسوب، کاروان یاتیب، اوْتن جیغیردا،
روزگار یئنه رقصه گلیب، بو چال ـ چاغیردا.
شاهه قالخیب دوْیوشده‌دیر، توفان، چینارلا،
یاریشدادیر خئیر ـ شرله، دوْران چینارلا.
شمشک چاخدی شاخه‌لندی هی ساچاق ـ ساچاق،
خان چینارین بدنیندن قوْپدو بیر بوداق.
یارپاقلاری طالعیندن آسیلی قالدی،
عوْمرو کوْنول دفترینده یازیلی قالدی.
قانلی بوداق هارای چکیر، یارپاقلار حزین،
یاسلی چینار اوْز باغرینا باسیب کوْرپه‌سین.
توفان گولدو، صفلر ییخان سرکرده‌لر تک،
دئدی: ـ منم، آدیم توفان، قانادیم کولک.

ایندی سوْیله نه حالداسان؟ دانیش ای چینار،

انقلابین ساچلارینا دن دوشر،
بیر وحدتین اله گینده انقلاب.

ائللر گلین انقلابی درک ائدک،
آیریلیغی، دار گؤزلوگو ترک ائدک،
دوشمن گلن قاپیلاری برکیدک،
بؤغولماسین بله گینده انقلاب.

قوی سسیمیز دونیالاری دؤلانسین،
اللریمیز ال اوستونه قالانسین،
ماهنی کیمی اورکلره جالانسین،
خان چؤبانین توته گینده انقلاب.

ترلان اوچان فضالاردا سار اؤلماز،
غم اؤلماسا، سئوینج بیزه یار اؤلماز،
آذریلر های دئمه‌سه کار اؤلماز،
آنا یوردون اته گینده انقلاب.

۱۳۶۰

انقلابی درک ائدک

بوائللرین قدرتیندن دوْغولدو،
توفانلارین کوله‌گینده انقلاب.
یو زمین شهید قان گؤلونده بوْغولدو،
حسرت ایله اوره‌گینده انقلاب.

شهید دئییر:
چکینمدیم قانیمدان،
اوف دئمدیم، گولله کئچدی جانیمدان،
آمما ایندی دوشمن اؤتور یانیمدان
قالیب شاهلار کله‌گینده انقلاب.

انقلابی قازانمیشیق چوخ باها،
باش اَگمه‌یک هر سلطانا، هر شاها،
کئچن گونلر قاییتماسین بیر داها،
آتا یوردون اته‌گینده انقلاب.

النمه‌سه... بو داغلارا چن دوشر،
مبارزلر بیر ـ بیریندن گئن دوشر،

بیر گول اکدیم، همدم اوْلدو خار منه،
ترلان اوْلدوم میدان دئدی سار منه،
«تئز گتیرین بیر اوْیناقلی تار منه»
دیله گلسین کمانچایلا تار بو گون،
قوناق گلیب بو مجلسه یار بوگون.

بیله گینده پنجه‌سی وار عزیرین
دیله گینده غنص‌ه‌سی وار عزیرین
باکیسی وار، گنجه‌سی وار عزیرین
تبریزین وار، سارابین وار سنین ده
چالینمامیش مین نغمه وار سینده

۱۳۷۳

هابیل تهراندا

آذربایجانین گؤرکملی کامانچا اوستاسی هابیله

عؤمور کؤرپو... بینؤره‌سی وطندیر،
انسان گلیب بو کؤرپودن اؤتندیر،
من بیلمیرم اوْ اللرین ندندیر،
ناله قوْپور توخوناندا تئللره،
وجده گلیر حئیرتیندن داغ، دره.

سن نغمه‌سن، سن ماهنیسان... آوازین
قوْی جالانسین نغمه‌سینه آرازین
قوْی گول آچسین آرزولارین، نیازین
سن سازینلا، من شعریمله یئنه بیز
سینه‌میزده بیر دؤیونسون قلبیمیز.

هر بیر گولون اؤز عطری وار، مثل‌دیر،
هر گؤزله، گؤزل دئمک گؤزلدیر،
باغیم، باغچام، یئریم، گؤیوم خزلدیر،
چال قارداشیم، غم داغیلیسن چال یئنه،
وجده گلسین بو مجلسده حال یئنه.

ـ ایران اوْلوب ایکینجی بیزه فیدئل کاسترو.
بلی، جناب پرئزیدئنت!
بیلیرسن اوز دؤندریب آمریکادان روزیگار،
هله ندیر، آرخادا گؤرملی گونلرین وار.
دونن فیدئل کاسترو سؤیوندو غم لباسین،
بوگون ده ایران چالیر سیزه اؤز سیمفونیاسین.
گونده بیر اولدوز سؤنور
اوْ قانلی بایراغیندان،
نفرتله دامغالانمیش
توفانلی بایراغیندان،
یاغسا دا دونیامیزا فتنه‌لر آغ سارایدان،
ملتلرین ظفرمند حؤکمون یازیب بو دؤوران.
حماسه‌لر نسلیدیر، بو عصرین انسانلاری،
قانلی یوللاردان کئچیر گونشین کاروانلاری.
پارچالانیر جلادین قان چاناغی باشیندا،
غم غباری اَگله‌شیر آغ سارایین قاشیندا.
من ده انقلاب دئیه غره‌لندیم اوچ ایلدیر،
دئدیم: ـ ذلت، اسارت انسانلیغی کیچیلدیر.
ایندی شاهسیز وارلیغا پنجره‌می آچمیشام،
صاباحکی دؤرانلارا، یوردوما نور ساچمیشام.
۱۳۶۰

پرئزیدئنت اجلاسدا

یاری گئجه، آمریکا، آسماندا سوزور آی،
جانلانیر ؤزلریمده واشینقتوندا آغ سارای.
بورا عالی قرارگاه
سالونلار طمطراقلی،
دیوارلار بر ـ بزه‌کلی
تاوانلار طمطراقلی.
«سیا»دان، پئنتاقوندان ژنراللار دا بوردا،
پرئزیدئنتین اؤنونده دایانمیشلار حضوردا.
هی آچیلیب، اؤرتولور قاپیلاری دال ـ بادال
اورک‌لرده اضطراب، گؤزلرینده باشقا حال
فیکیرلری دومانلی،
خیاللاری پریشان،
قولاقلارندا سرسام، اوغولتودان مین نشان.
کیندن دوٗغان، قاشلارین اوستوندکی قیریشلار،
دونیامیزین طالعین حل ائتمگه یاریش وار
ازل گوندن سارایدا
یارانمیشدیر بو قایدا.
بحث اوزانیر، پرئزدئنت باش آپاریر دئییر او:

عصرین کوروشوندا، داراسینداادیر.

انقلاب رنگینه بورروندو وطن،
رسوایلیق طبلینی چالدی اهریمن،
اۆگوندن کی، سسین قوْیدو سینندن،
فرعونلار گۆزونون قاراسینداادیر.

انجمن سوْنالار قوْنوبدور گؤله،
شیرین نغمه‌لرین دوشوبدور دیله،
دئدیم، عظمتین هاردادیر ـ بئله،
دئدین، شهیدلرین یاراسینداادیر.

سن بیزه ساربانسان، بیز ده کاروانین،
کیچیک گوشه‌سی‌سن آذربایجانین،
هرکیم سوْراغ آلسا دئیین ترلانین،
چرپینان قلبینین آراسینداادیر.

نشئه وار سازیمین زیر ـ بمینده
دوشمنلر آگله‌شیب اوْنون غمینده،
بوینوزلو دیولری یاتیب کمینده،
انقلاب توفانلار دریاسینداادیر.

۱۳۵۸

آذربایجان انجمنینه

ای کؤنول فخر ائله، بیزیم انجمن،
گونش کاورانی‌نین سیراسینداادیر.
دؤستلارین مقامی، اؤنلارین یئری،
قاشیملاگؤزومون آراسینداادیر.

گلین آلقیش ائدک بو علویّتی
خالقا تقدیم ائدک شعری، صنعتی
بیزیم انجمنین ظفر حکمتی
اؤنون وحدتینده، شوراسینداادیر

بابام فلک دئییب بیر داخما یاپدی،
هدفسیز آتینی چؤللرده چاپدی،
بختینی حافظین فالیندا تاپدی،
بیلمدی دونیانین هاراسینداادیر.

انسان هی سورروندو، اؤتدو اوچ مین ایل،
نهایت دونیایا گلدی بیر نسیل،
دئدی: ـ بو جهالت فلکدن دئییل،

قوزولاریم

اوشاقلار اوچون

گلین الوان قوزولاریم
منیم جیران قوزولاریم

آناز ایندی چۆلدن گلر،
بالام هانی؟ ـ دئییب مەلر،
آهی ـ فغانی یوکسەلر،
گلین، آمان قوزولاریم!
منیم جیران قوزولاریم.

بۆی آتارسیز آیدان، ایله،
دۆلانارسیز چۆلدن ـ چۆله،
آتیلیب دوشمەیین بئله،
سیزە حئیران قوزولاریم،
منیم جیران قوزولاریم.

چۆللەریمیز تالا ـ تالا،
باهار یئتیشیر آز قالا،
بیریز قارا، بیریز آلا،
سیزە قوربان قوزولاریم،
منیم جیران قوزولاریم.

۱۳۷۴

World Poetry

compiled by:

Hashem Tarlan

Always in way

Graphic Design Center
www.RAHAS.com

Designed by: Shervin Pashaie feat. Arash Behdjou
a_shervin@yahoo.com
www.ShervinART.com

Printed by: minabooks
www.minabooks.com
ISBN: 964-6475-27-2
Price: 15000 Rls
Copyright © 2004 MinaBooks. All rights reserved.

Mina Books
شابک: ۲-۲۷-۶۴۷۵-۹۶۴
قیمت: ۱۵۰۰ تومان
حق طرح و چاپ برای ناشر محفوظ می‌باشد!